Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 141 (15764) | 1981 оной июниин 19, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ЭХЭ ОРОМНАЙ БААТАРНУУДАА АЛДАРШУУЛНА

«Салют-6»—«Союз» гэжэ комплексын космонавтнуудта

Эхэороной үндэр дээдын шагналнууд Кремль соо барюулагдаба

Замбуулинай дайдые амгалан байдалай аша туhада ашаглалгада манай социалис Эхэ орон шэнэ гайхамшаг илалта туйлаба. «Салют-6»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ совет космонавтнуудай удаан саг соо жолоодон ниидэлгэнүүдэй, «Интеркосмос» гэдэг программаар уласхоорондын экипажнуудай ниидэлгэнүүдэй программа амжалтатайгаар дүүрэбэ. Табадахи экспедицидэ хабаадагшад СССР-эй летчик-космонавтнууд В. В. Коваленок, В. П. Савиных 75 суудхэ соо ниидэхэ үедөө үндэр мэргэжэл шадабаритай, эрэлхэг зоригтой байhанаа харуулаа, баатаршалга гаргаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев июниин 17-до Кремль соо замбуулинай баатарнуудта Эхэ оронoй үндэр дээдын шагналнуудые барюулба.

Шагналнуудые барюулхадаа, нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ.

мые амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнгээ, тиихэдээ эрэлхэг зориг харуулhанайнгаа, баатаршалга гаргаhанайнгаа түлөө Владимир Васильевич Коваленок Ленинэй орденоор, «Алтан Одон» гэжэ хоёрдохи медаляар шагнагдаба, харин Виктор Петрович Савиныхтэ Ленинэй орден ба «Алтан Одон» гэжэ медаль барюулалгатайгаар Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Бүхы сугларатшадай үмэнэhөө манай баатарнуудые амаршалнаб. Таанадта, ханинар, элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыетнай, амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

* * *

Нүхэр Л. И. Брежневтэ хандан, В. В. Коваленок иигэжэ хэлэбэ:

Советскэ Союзай Коммунис партида хабаатай байhанайнгаа түлөө, олон үндэhэ яhатанhаа бүридэдэг социалис Эхэ оронойнгоо эрхэтэн байhанайнгаа түлөө онсо, гүнзэгы омогорхолой мэдэрэлые мүнөөдэр абтажа байнаб. Танай гарhаа үндэр хайра шагналнуудые абахадаа, замбуулинай дайдада манай хэhэн хүдэлмэридэ үндэр сэгнэлтэ үгэhэнэйтнай түлөө, замбуулиниие шэнжэлгын интернациональна программада хабаадаха ехэ этигэл найдал, нэрэ хүндэ олгоhонойтнай түлөө түрэл партиингаа Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительстводо хүбүүн ёhоной ехэ баяр баясхалан хүргэнэб.

Олон коллективүүдэй — бидэнние ниидэлгэдэ бэлдэгшэдэй, замбуулинай оньhон техникые зохёон бүтээгшэдэй, газар дээрээ үлэжэ, үгэ хүүрээрээ, ажал хэрэгээрээ бидэнэртэ туhалhан хүнүүдэй ажалаар хангагдаhанайнгаа ашаар манай аяншалга амжалтатайгаар дүүрэhэн байна.

Совет космонавтикын, эрдэм наукын хододоо ёhотойл замбуулинай орьёл үндэртэ байхын тула бидэ хүсэ шадалаа, эрдэм, мэдэсээ, мэргэжэл шадабаряа саашадаашье гамнахагүйбди гэжэ СССР-эй летчик-космонавтнуудай үмэнэhөө түрэл партиингаа Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Совет правительствые, Таниие, хүндэтэ Леонид Ильич, найдуулнаб.

Удаань В. П. Савиных үгэ хэлэхэдээ, хүндэтэ даалгабари дүүргэхэ ехэ этигэл найдал олгоhонойнь түлөө, Эхэ ороной үндэр дээдын хайра шагналнуудай түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительстводо, бүхы совет арадта, Леонид Ильич Брежневтэ хүбүүн ёhоной баяр баясхалан хүргэбэ.

Энэ тон харюусалгатай ниидэлгэдэ хабаадаха гээшэ намда, коммунистда, тон хүндэтэй байна, энэ ниидэлгын арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ болоhониинь нилээд гайхамшаг лэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эрдэм, техникын ба бүхы арадай ажахын аша туhада, газар дэлхэй дээрэ амгалан байдалай аша туhада Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, замбуулинай дайдые шэнжэлгын программые бэелүүлгэдэ hайн туhа нэмэри оруулагдаа.

Замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлгэдэ зорюулхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, мэргэжэл шадабаряа элсүүлхэб гэжэ Таниие, хүндэтэ Леонид Ильич, найдуулнаб.

Хэлэhэн үгэнүүд алһга ташалгаар угтагдаа.

Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ туйлагдаhан гайхамшагта үйлэ хэрэг тухай дурасхаал болгожо, В. В. Коваленок, В. Н. Савиных олон үдэрэй турша соо хэгдэhэн аяншалгын үедэ замбуулинай комплекс дээрэ абажа ябаhан экипажай ниидэлгэ тухай үнэмшэлгые, СССР-эй летчик-космонавт Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ медалиие Леонид Ильич Брежневтэ барюулба.

Шагнал барюулалгада хабаадалсаhан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша И. Ф. Дмитриев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. И. Блатов, Космонавтнуудые бэлдэлгые хүтэлбэрилэгшэ, авиациин генерал-лейтенант В. А. Шаталов замбуулинай баатарнуудые үнэн зүрхэнhөө амаршалhан байна.

(ТАСС).

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Гайхамшагта ушар хэрэгые мүнөөдэр тэмдэглэжэ байнабди. Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ шэнэ шатада хүрэжэ ерэбэбди: «Салют-6» гэжэ научна станци дээрэ үргэн ехэ хүдэлмэри дүүргэгдээ.

Станци гурбан жэл найман hарын турша соо замбуулинай замаар ниидэнэ. Энэ болзорой хахадhаа үлүү хубидань тэрэ замбуулинай баатарнуудта түрэл гэрынь болоhон байна. Уласхоорондын гэр болоо гэжэ нэмэхэ байнаб. Алас холын үндэртэ хамтаараа ажаллажа, арбан социалис ороной түлөөлэгшэд манай аха нүхэсэлэй зохёохы хүсые, хани барисаанай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын суртал hургаалнуудта манай үнэн сэхэ байhые элирхэйлэн харуулаа.

Замбуулинай дайлада юрын хүдэлмэри гэжэ байдаггүй. «Салют-6» гэжэ замбуулинай станци дээрэ табадахи гол экипажай хүдэлмэри юрын байгаагүй. Өөрынгөө нүхэдтэл адли, Владимир Васильевич Коваленок, Виктор Петрович Савиных hайнаар хүдэлөө. Эдэнэр ниидэлгын программаяа жэншэдгүй hайнаар бэелүүлhэн байна.

Замбуулинай дайдада туйлагдаhан илалтанууд эрдэм, техникын арга боломжонуудай, хүнэй арга боломжонуудай — тэрэнэй ухаан бодолой, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлэй үрэ дүн болоно гэжэ тон зүбөөр хэлсэгдэдэг. Олод тээшэ зам гаргадаг космонавтнууд тухай, эрдэмтэд тухай, бүхы хүнүүд тухай хэлэнэб.

Программаяа дүүргэhэн тухайдаа космонавтнууд халагланг яар хэлэдэг юм гэжэ газетэнүүдэй нэгэндэ уншаа hэм. «Салют-6»—«Союз» гэжэ комплекс өөрыгөө hайн талаhаа харуулба. Иимэ hанал бодолнуудынь намда ойлгосотой. Гэбэшье манай замбуулинай эрдэм наукын урда бүри орёо зорилгонууд табигдана.

hэлгэлдэдэг экипажнуудтай замбуулинай дайдада саг үргэлжэ хүдэлхэ научна комплекснуудые байгуулха гэhэн ээлжээтэ алхам хэхые мүнөө оролдохо ёhотойбди. Тодорхойлбол, космонавтнуудай бэелүүлхэ хүдэлмэри байхал гээшэ. Зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ, тон хэрэгтэй хүдэлмэри.

Геологууд болон сагай уларилые шэнжэлдэг албанай хүдэлмэрилэгшэд, ой модоной ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, мелиораторнууд болон загаhашад, металлургнууд ба биологууд замбуулинай дайдаhаа абтаhан мэдээсэлнүүдые дуратайгаар хэрэглэдэг болонхой. Тиигэжэ замбуулинай техникэ КПСС-эй XXVI съездын табиhан арадай ажахын олохон зорилгонуудые бэелүүлэлсэжэ захалба бшуу. Энэньшье зүб. Замбуулинай дайдые амгалан байдалда хэрэглэхын түлөө тэмсэхэдээ, замбуулинай шэнжэлгэнүүдые амгалан тайбан зорилгонуудта хэрэглэлгын жэшээ харуулнабди.

Нүхэдүүд! «Салют-6»—«Союз» гэжэ эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ удаан сагай туршада замбуулинай дайда соогуур ниидэлгын програм-

АЖАЛША ХҮНЭЙ АША ТУhАДА

Хүнэй ажал хүдэлмэриие гансал бүтээсэ ехэтэй болгохо бэшэ, харин удха түгэлдэр, hонирхолтой, зохёохы шэнжэтэй болгохо гээшэ совет профсоюзуудай шухала зорилго мүн. Июниин 17-до Москвада болоhон бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшад энээн тухай хэлсээ. ВЦСПС, СССР-эй Госгортехнадзор болон СССР-эй Госкомтруд тэрэниие үнгэргөө юм. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые үндэhэ болгон, ажалай эрхэ байдалые саашадань hайжаруулха ба аршалан хамгаалха арга замууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Арбадахи табан жэлэй үедэ энэ социальна зорилгые шиидхэхэ талаар ехэ алхам хэгдээ гээд элидхэл дотор ба хүнүүдэй хэлэhэн үгэ дотор тэмдэглэгдэhэн байна.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эрдэм наука улам ехэ үүргэ дүүргэдэг болоо гээд тэмдэглэгдэнэ. Эрдэм шэнжэлгын 260 шахуу институт болон проектно-конструкторска эмхи зургаанууд ажал аршалан хамгаалха талаар оролдон ажаллана. Ажалай аюулгүй байлгын гүрэнэй хэмжээнэй комплексые байгуулга гол түлэб түгэсхэгдөө.

Гэбэшье олохон предприятинууд дээрэхи хүдэлмэриин хэмжээн партиин XXVI съездын эрилтэнүүдтэ харюусанагүй гээд зүблөөндэ хабаадагшад онсолон тэмдэглэhэн байна. Ажалые аршалан хамгаалха, техникын аюулгүй байлгын дүримүүдые наринаар сахиха талаар hэргылэмжын хүдэлмэри тоодоггүй хэдэ хэдэн ажахын зургаанууд болон профсоюзна эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд шанга шүүмжэлэлдэ ороhон байна.

Түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые шудалжа, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдэбэ. ВЦСПС-эй эмхидхэhэн бүхэсоюзна ниитын харалга эгээл иимэ зорилготой.

Совет хүнүүдэй ажалай эрхэ байдалые саашадань нарижуулан hайжаруулха, гараар хэгдэдэг, хүндэ ажалые, үйлэдбэри дээрэ болодог гэнэ усалые үгы хэхэ талаар зүблөөндэ хабаадагшад хэмжээнүүдые хараалаа.

(ТАСС).

„КОСМОС-1276" НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

1981 оной июниин 16-да Советскэ Союзhаа Газарые тойрон дабшадаг «Космос-1276» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон ниидхүүлэгдэбэ.

СССР-эй арадай ажахын элдэб hалбаринуудай болон уласхоорондын харилсаа холбооной аша туhада газарай байгаалиин нөөсэнүүдые шэнжэлгые үргэлжэлүүлхэ зорилготой научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой. Аппаратура hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээнүүдые шэнжэлжэ хэрэглэхынь тула гүрэнэй эрдэм шэнжэлгын ба үйлэдбэриин «Байгаали» гэhэн түбтэ дамжуулагдана.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

СОЁЛОЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ БОЛОН ОРГАНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ «РСФСР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Совет соёлой талаар габьяатай байhанайнь түлөө «РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Буряадай АССР-hээ

Балданов Бато-Мунко Балдановичта—РСФСР-эй «Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районно эмхиин правлениин түрүүлэгшэ.

Шалыгин Василий Васильевичта —Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай Соёлой ордоной арадай дуу, хатарай «Тэрэнги» ансамблиин хормейстер.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва,
1981 оной июниин 17.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

20 ХОНОГООР УРИДШАЛАН

«Би — барилгын эзэнби» гэhэн уряа доро Геннадий Инешкинэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив ажаллажа. барилга түргэнөөр, эрхим шанартайгаар хэжэ. бүхы объектнүүдые hайн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа байдагаараа мэдээжэ болонхой.

— Залуу барилгашан Геннадий Инешкинэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй даабари 4 жэл 3 hарын туршада дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 110 жэлэй ойн hайндэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаhан, ойн баярай дипломоор шагнагдаhан юм. Тус коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэлэй туршада дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гаргаа. Энэ hайн үүсхэлыень хүдэлмэришэднай олоороо дэмжэнхэй,— гэжэ барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын профсоюзай организациин түрүүлэгшэ Г. В. Петухов хэлэнэ.

Г. И. Инешкинэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Шэнэ Уоян посёлогто нилээд олон объектнүүдые бодхожо, ашаглалгада тушааhан юм. Байрын гэрнүүдые, столово, магазинуудые бариа. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари 130 процент дүүргэжэ, нарайлалгын гэрэй байшан болзорhоонь урид, hайн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагаа. Энэ бригадын коллективэй нэрэ хүндэдэ ажалай алдар солын Улаан туг үргэгдөө hэн. Хоёрдохи кварталайнгаа даабари июниин 10-да, болзорhоонь урид дүүргээ.

— Эдэнэй нэрэ хүндэдэ дахинаа Улаан туг үргэхэл болобобди, — гэжэ Г. В. Петухов баяртайгаар мэдүүлнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

«САГААН АЛТАН» ХУРЯАГДАНА

ОРЛИК. Манай штатна бэшэ корреспондент Вл. Галсанов иигэжэ дамжуулна: Июнь hарын хоёрдохи арбан хоногhоо Ахада одоошье нажарайхидал аажама хатуун болложо захалаа юм. Эгээл энэ үедэ Ахын районой колхозууд «сагаан алтаяа» хуряаха харюусалгата хүдэлмэреэ эхилдэг гуримтай. Байгша оно эндэхи ажахынуудта бүхыдөө 10 мянган эхэ хонинoй, табан мянган хурьганай ноохон хайшалагдаха байна. Тиигэжэ гүрэндэ дүн хамта 420 центнер нарин ноохон худалдагдаха юм.

Үсэгэлдэрhөө Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод «сагаан алтаяа» суглуулжа захалба. Тиихэдэ «Улаан Аха» колхоздо хонидой ноохо хайшалха 12 электро-машинатай нүүдэл агрегат мүн лэ хүдэлгэглэжэ эхилээ. Хонишод байгша ондо ноохо хайшалха харюусалгата хүдэлмэреэ ажалай 5—6 үдэрэй туршада үнгэргэжэ дүүргэхэ хүсэлэнтэй. Колхозуудай агрегадууд бүхэндэ социалис мүрысөөнэй гурим, урмашуулганууд зохёогдожо тодорхойлогдонхой.

«Сагаан алта» хуряалгаяа богони болзорто, hайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэнь районой эмхи зургаанууд, предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд урда мэтэ горитой туhаламжа үзүүлхэ байна.

ИЮЛЬ hАРЫН ТҮСЭБӨӨР

Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын үйлэдбэриин түрүүшүүл эршэ түгэс ажаллажа байна. Жэлэйнгээ түсэбые Агуу ехэ Октябриин 61 жэлэй ойн баярай үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн эндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эрнст Васильевич Багайниковай хүтэлбэрилдэг пумаажан бүд нэхэдэг участогай коллектившье иимэ уялга абанхай юм. Тус коллектив жэлэй эхинhээ хойшо хорин тонно бүд даабариhаа гадуур нэхэбэ. Тэрэ бүдөөрнь гурбан мянга шахуу дотор хубсаhа оёжо болохо байна.

Үйлэдбэриин 152 түрүүшүүл жэлэй түрүүшын хахалай даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн, харин долоон түрүүшүүл ноябриин түсэбөөр ажаллажа эхилhэн байха юм.

Хүдэлмэридөө түрүү онол арга хэрэглэhэнэй, хүн бүхэнэй олон оньhон түхеэрэлгэнүүд дээрэ ажалладаг болоhоной ашаар иимэ амжалта туйлагдаа.

Манай корр.

ҮҮСХЭЛШЭДЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Москвагай предприятинуудай түрүү хүдэлмэришэд—КПСС-эй XXVI съездын делегадуудай жэшээгээр Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой 500 гаран түрүүшүүл «1981 оной даабариие—ноябриин 7 болотор дүүргэхэ» гэhэн уряа доро социалис мүрысөөндэ оролсоо. Түмэршэ дархан Жаргал Бадмаевай хүтэлбэрилдэг дархашуулай бригада июль hарын түсэбөөр ажаллана. Энэ бригада социалис мүрысөөндэ саг үргэлжэ түрүүлнэ.

Коммунист Галина Филатовагай, Валерий Кусько гэгшын хүтэлбэрилдэг бригаданууд мүн лэ графигаа ахин ажаллана.

Д. ГАРМАЕВ.

ЗАЛУУШУУЛ ТҮРҮҮЛНЭ

Баунтын алта малтагшад энэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин хаhые амжалтатайгаар эхилбэ. Ципиканай уурхайн үйлэдбэриин олонхи участогууд июнь hарынгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргээ.

Оньhон түхеэрэлгэнүүд hайнаар бэлдэгдэжэ, иимэ үрэ дүн туйлагдаа. Гидромониторно түхеэрэлгэнүүдые хангадаг коллективүүдэй дундаhаа Виктор Коневич Валерий Ганев хоёрой хүтэлбэрилдэг комсомол - залуушуулай коллективүүд түрүүлжэ ябана.

Д. ДЫЛЫКОВ.

ТУНГА НОГООН ШЭМЭТЭЙ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо hаалиин гурбан фермэ бии юм. Тэдэнэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ hүүлэй дүнгээр Гэгээтын оньhожоруулагдамал фермын коллектив түрүү hуурида гараа. Эндэ 12 hаалишан хүдэлдэг. hаалишан бүхэндэ 25 үнеэн даалгагданхай.

Гэгээтэ голые үгсөөд, 25 километрэй зайда оршодог үзэсхэлэн гоё газарта фермэ түбхинэнхэй. Бурьеын Хүндыдэ зуhаландаа гараhан тус фермын hаалишад үнеэдээ hаажа байбад.

— Минии хүтэлбэрилдэг фермэдэ hаамхай 300 үнеэн тоологдоно. Манай коллектив hү үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэб сүм бэелүүлжэ, 2120 центнер hайн шанартай продукци гүрэндэ тушаагаад байна. hаалишад табан hарын хугасаа соо үнеэн бүриhөө мянгаад килограмм hү hаагаад байна. hаалишад Пылжит Доржиева, Наташа Даблаева гэгшэд жэл бүри үнеэн бүхэнhөө 2500 килограмм hү hаадаг. — гээд Гэгээтын МТФ-е даагша Валерий Дашинимаевич Бодиев хөөрэнэ.

Шэнэ газарта эдэнэр түбхинөө бэшэ. Жэл бүри эндэл тус комплексын коллектив зуhадаг юм. Тиимэhээ зунай үедэ hү хадагалха, тэрэниинь гутаангүй байлгаха тусхай түхеэрэлгэ үнинэй бэлдэгдэнхэй. Бурьеын Хүндыдэ hаалишадай, малшадай зундаа байрлаха таатай зохид сарайнууд шадамараар түхеэрэгдэнхэй юм. Тэдэнь жэл бүри заhагдажа, харууhалагдажа байхадаа, шэнжэ түхэлөө алданагүй гээд тэмдэглэлтэй.

— Тунга ногооной шэмэ hайн даа. Тиимэhээ үнеэднай зунайнгаа бэлшээридэ гараhаар гансата hүэ дэлбэрүүлээ. hаажашье байхада урматай. Ёhотойл сагаан элеэнэй хэшэгэй булагтал бурьялан гараха хаhа ерээ даа, — гэжэ мантай хөөрэлдэhэн hаалишан Пылжит Доржиева энеэбхилэн байжа хөөрэнэ. Тиихэ зуураа, үдхэн сагаан hүнэй ханхинан байгаа хооhон хүнэг соо салгидахые обтонгёор шэртэнэ.

— Иигэжэ hүнэй гаража байхада, баясангүй аргагүй.

—Зүб даа, ажалнай мүнөө яhалал урагшатай hайнаар, урма хэшээлтэйгээр ябажа байна, — гэжэ тэрэнтэй суг хүдэлдэг hаалишад халуунаар үтыень дэмжэнэ.

— Мүнөө жэл ехэ hү hаахабди гэhэн үндэр уялга hаалишаднай абанхай, тиигэжэ шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлhээ эхилжэ саашанхи амжалтын найдамтай үндэhэ hуури табихын түлөө оролдоно гээшэ, — гэжэ Валерий Дашинимаевич бидэндэ ойлгуулна.

Ахалагша hаалишан, коммунист Пылжит Доржиева 8-дахи класс дүүргээд, 13-дахи жэлээ hаалишанаар хүдэлжэ, колхоз соогоо мэдээжэ болонхой. Наташа Даблаева Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникум дүүргэhэн юм. Колхозой ветеран, Гэгээтын сомоной Соведэй депутат, hаалишан Кима Сосоровна Цырендашиева залуу hаалишадые дахуулан, үльгэр жэшээ харуулна.

Иигэжэ Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишад, малшад КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байна. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхээр хараалhан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор Гэгээтын голой малшад социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй. Тэрэнэйнь ашаг үрэ зунай сагай зулгыда, тунга ногооной шэмэтэйдэ илангаяа элеэр харагдажа эхилээ бшуу.

...Манай ябахада, дэлэнгээ hанжуулан бусажа ябаhан садхалан үнеэд өөhэд өөhэдынгөө байдаг хорёонууд тээшэ гэшэглэнэ. Адуулагшадай хүхюун оог хашхараан соностоно. hаалишад дүн сагаан хүнэгүүдээ баринхай үдэшынгөө hаамда ярана. Удангүй хүнэгүүдэй оёорто хүн-хүн гэжэ хүндөөр, эхи захагүй аадар бороодол hүн адхархал.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Фермые даагша В. Д. Бодиев. Бэлшээридэ. hаалишан П. Доржиева.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала hалбари

НӨӨСЭНҮҮДЭЭ ХЭРЭГЛЭН

Кузбассай түрүү Промышленновска районой ажахынууд жэлэй эхинhээ хойшо hү үйлэдбэрилгые 3 мянган тонноор, мяха үйлэдбэрилтые 400 тонноор нэмээhэн байна. Түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлhэнэй ба дотоодын нөөсэнүүдые хэрэглэhэнэй ашаар иимэ ехэ продукци абтаа.

Олонхи колхоз, совхозуудта малай байранууд шэнэдхэн түхеэрэгдэhэн, үргэдхэгдэhэн, мал шахан таргалуулха ашаг үрэтэй арга нэбтэрүүлэгдэhэн байна.

Зунай түрүүшын үдэрhөө хаа хаанагүй «ногоон конвейер» хүдэлжэ эхилбэ. Ногоо сабшаад, фермэнүүдтэ зөөтэг байна. «Вагановский», «Заря», «Краснинский» совхозуудта, «Путь к коммунизму», «Ударник полей» колхозуудта ба бусад ажахынуудта hү hаали горитойгоор дээшэлээ. Харин залуу малай шэгнүүр суудхын 800 граммаар нэмэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ ажахынуудта гахайнуудай тоо толгой хоёр дахин олошоржо, 90 мянга үлүүтэй болоо. Гахай үсхэбэрилтын оньhожоруулагдамал комплекснуудта үшөө хоёр шэнэ комплекс нэмэхэ байна. «Заря» совхоздо жэл бүри 54 мянган гахай шахан таргалуулха комплекс ба районой түбтэ лүтэхэнэ бүри ехэ хүсэтэй комплекс баригдана.

Районой малшад Черкассай ажахынуудай үүсхэлые халуунаар дэмжэн. мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ ба худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абанхай. Табан жэлэй туршада hү үйлэдбэрилгые 16 процентээр, харин малай ба шубуунай мяха үйлэдбэрилгые 35 процентээр ехэ болгохоор хараалагдана.

Хараалагдаhан зорилгонуудаа бэелүүлхын тула ажахынууд тэжээл бэлэдхэхэ талаар удаан болзорой программа бэелүүлнэ. Тэжээлэй ургамалнуудай таригдаха газарай гектар бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхээр хараалагдана. Мүнөө жэлhээ эхилжэ олохон ажахынууд жэл хахад соо хүрэхэ hайн шанартай тэжээл бэлдэхэ зорилго табинхай.

Е. ПАСТУШЕНКО, ТАСС-ай корр.

Кемерово.

Жаргалай дуун зээлнэ

ЯРУУНЫН РАЙОНОЙ «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗОЙ 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАБА

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

ҮЛЬДЭРГЭ нютагта түрүүшын колхоз байгуулагдаhан сагhаа хойшо эгсэ табин жэл үнгэрбэ. Энээниие түүхын хэмжээгээр хаража үзэбэл, богонихон лэ саг гээшэ ааб даа.

Хэдэн зуун жэлнүүдэй туршада үмсын ажалтай байhан эндэхи зон өөдэлөөгүй бэлэй. Хамтын ажалай байгуулагдажа байха үедэ эндэ өөдэтэй hайн гэртэй, эрдэм номтой айлые олохонь бэрхэтэй байгаа. Адууhа малай үүлтэр муу, ашаг шэмэ багатай байhан гээшэ. Энээниие хэдэн баримтанууд дээрэ харуулжа болохо. Жэшээнь, эндэхи Калининай, Кировэй, Ленинэй нэрэмжэтэ артельнүүд 1933 ондо оройдоо 120—180 гектар дээрэ тарилга хэдэг, адууhа мал үсөөнтэй байhан юм. Калининай нэрэмжэтэ артель миил 57 моритой, 17 үнеэтэй, 11 хонитой байгаа бшуу. Эдэ артельнүүдтэ машина техникэ байгаагүй, бүхы юумэеэ морёор, бар хүсөөр хэдэг hэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ, 1943 ондо Үльдэргэ нютагай дүрбэн артелиин хоёрынь нэгэдэжэ, 1952 ондо бултадаа хамтаржа, мүнөөнэй «Коммунизм» колхоз байгуулагдаhан юм. Тэрэ үедэ колхознай 2425 гектарта тарилга хэдэг, тэрэ тоодо 1900 гектарта таряа ургуулдаг бэлэй. Ашаанай 6 автомашинатай байhан юм. Ондоо техникэ байгаагүй. Тэрэ жэлдэ колхознай гүрэндөө 794 центнер мяха, 2322 центнер hү, 103 центнер ноохо худалдаhан байна.

Тэрэ гэhээр 28 жэл үнгэрбэ. Эдэ жэлнүүдтэ ленинскэ аграрна политикые бэелүүлhэнэй, хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар партиин съезднүүдэй болон Центральна Комитедэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй хүсэтэйгөөр дэлгэрhэнэй ашаар хүдөө нютагуудта, тэрэ тоодо манай Үльдэргэдэ гүнзэгы ехэ хубилалтанууд болоо. Колхозоймнай материально-техническэ бааза бэхижээ, hуурин тосхонуудай шарай тад ондоо болоо, ажалай бүтээсэ дээшэлжэ, таряалангай талмай хэдэн дахинаар ехэдхэгдэжэ, ороохо таряа болон тэжээлэй ургамалнууд ехээр абтана. Ниитын адууhа малай тоо нилээд олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлээд, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын ба гүрэндэ худалдалгын хэмжээн ехэ болоhон жэшээтэй.

Мүнөө үедэ ажахымнай хүсэтэ техникээр зэбсэгжэнхэй. Таряалан, сабшалан дээрэхи хүдэлмэри бүхыдөө тооной трактор, комбайн болон автомашинын хүсөөр бүтээгдэнэ. Мал ажалдашье электрын элшэ хүсэн, элбэг техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо байна.

Колхозой таряалан болон нуга сабшалан дээрэ 60 гаран трактор, гушаад комбайн, гуша гаран автомашина хүдэлгэгдэнэ. hүүлэй жэлнүүдтэ хүсэ ехэтэй тракторнууд олошороо, тэрэ тоодо К-700 түхэлэй 5 трактор хүдэлгэгдэнэ. Энэ техникын хүсөөр таряалан дээрэхи хүдэлмэри болзорто, hайн шанартайгаар хэгдэнэ. Тиигэжэ таряалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ арга олдоно.

Нёдондо хэды ган гасуур байгаашье hаа, 3550 гектарай тус бүриhөө 14,2 центнер ороохо тэряан хуряагдажа абтаhан, сабшалангай гектар бүриhөө 15 центнер үбhэн хуряагдаhан байна. Сабшалангаймнай ехэнхи хубинь уhалагдана.

hүүлэй жэлнүүдтэ мал ажалнай хурданаар хүгжөөгдэжэ байна. Мүнөө үедэ колхозой фермэнүүдтэ, отаранuудта 2 мянга гаран эбэртэ бодо мал, хорёод мянган хони, хурьгад, 300-гаад адуу морин тоологдоно.

Үнгэрhэн жэлдэ абтаhан, гүрэндэ худалдагдаhан мал ажалай продуктнуудай хэмжээн арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэйхидэ орходоо hүн — 50 процентээр, мяхан — 35 процентээр, ноохон 28 процентээр дээшэлhэн байха юм. Эдэ бүгэдын ашаар колхозой мүнгэн олзо оршо нилээд ехэ болоhон байха юм. Энэ жэлэй эхиндэ колхозой хубаагдадаггүй жаса 4,8 миллион түхэригтэ хүрэhэн байна.

КОЛХОЗОЙ түб hууринай түхэл шарай, колхознигуудай hуудал байдал жэл ерэхэ бүри хубилан hайжарна. hүүлэй жэлнүүдтэ колхозой шэнэ конторо, сомоной Соведэй байшан, хүүгэдэй сад-ясли, автомашинануудай гараж гэхэ мэтэ барилганууд түб hууриндамнай баригдаа. Колхознигууд гэр байраа hэльбэн шэнэлжэ, уужам томо, hаруул гэрнүүдтэй болонхой. Айл бүхэнэй гэрэй орой дээрэ телевизионно антеннэнүүд обёоргоно.

Колхознигууднай баян дэлгэр ажаhууна. Айл бүхэнэйдэ мотоцикл, хори гаран айлайда хүнгэн автомобиль бии, мүнөө сагай мебель, холодильник гэхэ мэтэ юрын хэрэгсэл болонхой. Энэмнай хүнүүдэй олзын нэмэжэ байhые гэршэлнэ. Хэрбээ 1971 ондо колхозник бүхэнэй жэлэй салин хүлhэн дунда зэргээр 1200 гаран түхэриг байгаа hаа, нёдондо тэрэнь 1643 түхэригтэ хүрэhэн байна.

Үнгэрhэн үедэ түйлаhан амжалтануудаймнай эгээн шухалань юуб гэхэдэ, колхоздомнай урагшаа hанаатай ветерануудай хажуугаар эрдэм номтой, ажалша бэрхэ залуу үетэн урган гараа. Эдэ зоной үдэр бүриин оролдосотой ажалай ашаар лэ үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, социально-соёлой талаар өөдөө ургаха аргатай болоно гээшэбди.

Колхозойнгоо алтан ойе тэмдэглэжэ байха үедөө бүхы наhаараа хамтын ажалда ябажа, хүндэ хүшэр жэлнүүдые дабажа, ямаршье ажалhаа гэдэргээ сухаряагүй хүдэлhэн хүндэтэ зониие нэрлэнгүй гарахын аргагүй. Эдэнэрэй тоодо Семен Иванович Кузьмин, Евсей Астафьевич Климов, Ширап-Жалсан Шадапов, Тудуп Дубчинов, Баду Базаржапов, Доржима Бадариева болон бусад ороно. Нютагай зоной соёл гэгээрэл хүгжөөхэ хэрэгтэ аша габьяа гаргаhан нүхэдые дурдаха хэрэгтэй. Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй hургуулинуудай габьяата багша Цокто Номтоевич Номтоев, Жамбал Доржиевич Сампилон, Цыдып Доржиевич Галсанов болон бусад нүхэдөөрөө омогорходогбди.

КОММУНИС партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитые оруулха, түрэл колхозойнгоо табин жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтануудаар тэмдэглэхэ гэжэ оролдожо байхадаа, колхозоймнай гэшүүд эдэбхи үүсхэл гаргажа, ганса энэ жэлэй бэшэ, харин бүхы арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорhоо урид бэелүүлхэ байhанаа мэдүүлээ.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндөө худалдаха табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ талаар Черкасска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлые манай колхозой малшад халуунаар дэмжэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абанхай. Энэмнай КПСС-эй райкомдо болон обкомдо дэмжэгдэжэ, газетэнүүдтэ толилогдоо hэн.

Абаhан эдэ уялгануудаа дүүргэхэ, хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ колхозоймнай малшад түрүүшын үдэрhөө тэмсэжэ ороо. Колхозой правлени, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд болон сомоной Соведэй гүйсэдком ажалшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, социалис мүрысөө тодорхойгоор хүтэлбэрилжэ байна. Тиихэдээ малшадтаа бүтээсэ ехэтэйгээр, hаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохо, тэдэнэрэй ажаhуудалай, соёлой, медицинскэ болон худалдаа наймаанай эрилтэнүүдые хангаха гэжэ оролдонобди.

Энэмнай өөрынгөө аша үрые харуулжа байна. Үнгэрhэн жэлдэ урдынхиhаа ехэ үбhэ, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэhэнэй ашаар малайнгаа үбэлжэлгэ эмхитэйгээр түгэсхөөд, бүхы малаа зуhаландань нүүлгэжэ, атарлуулан тарглуулжа, hү шэмыень нэмээжэ байнабди. Тиигэжэ гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб мартын тэн багаар, hү — майн 30-да дүүргэгдээ. Түрүүшын хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө үлүү 800 центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулха гэжэ оролдонобди.

hү hаали дээшэлүүлхэ социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ hаалишад А. Ц. Жамьянова, Д-Ж. М. Бадмаева, Д. Д. Дугданова, Г. Д. Мункуева, Х-Ж. С. Содбоева, Ц. П. Дашиева, Ц. Ц. Цырендоржиева болон бусад гаранхай.

Байгша ондо манай хонишод hайнаар хүдэлжэ байна. Ехэ хонидой 14 отарын коллективэй 8-ниинь зуун хонин бүриhөө 100, тэрэнhээ дээшэ хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Бүхы колхозоороо зуун хонин бүриhөө 94,5 хурьга томо болгожо, хараалhан түсэбөө, абаhан социалис уялгаа үлүүлээбди. Ахалагша хонишон Н-С. Дашинимаевай бүлэ отарынгаа зуун хонин бүриhөө 122 хурьга түлжүүлбэ. Мүнөө үедэ хурьгадаа эхэhээнь илгажа, шэнэ отаранууд бүридхэжэ, шадабаритай бэрхэ хүнүүдые эндэ хүдэлхөөр табяабди.

Эдэ үдэрнүүдтэ хонидойнгоо ноохо хайшалжа захалхабди. Энэ харюусалга ехэтэй хүдэлмэреэ 10—12 үдэртэ үнгэргэхөөр бэлдэгдээ, хайшашадаар дүршэлтэй зониие табижа, эрхим шанартай ноохо гүрэндөө худалдаха хүсэлтэйбди.

Зунай хүхэ ногоондо малаа hайнаар бэлшээн тарглуулжа, гүрэндөө тарган, хүндэ шэгнүүртэй мал тушаахаар хараалагданхай. Тиигэжэ 8 гүүртэ эбэртэ бодо мал, хамта 1100 гаран үхэр холын Нохоониин бэлшээридэ гаргагдаа. Ажалша бэрхэ хүнүүд мал адуулагшадаар томилогдонхой. Эдэнэр зунай бэлшээриин 100 үдэртэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 100 килограммаар нэмээхэ зорилготой. Энээнhээ гадна колхознигуудай хубиин малhаа нэгэ гүүртэ бүридхэжэ, баhал тиишэ ябуулаабди.

Мал ажалай продуктнуудые гэшадаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада бүри ехээр абадаг болохо гэhэн уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлэ тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Энэ жэлдэ хабарай эртын тарилга 6 үдэртэ үнгэргэгдөө, тэжээлэй ургамалнуудай тарилга үргэдхэгдөө. Хүдэлмэриин шэнэр дээшэлүүлгэдэ ехээр анхарагдаhан байна.

Колхоздомнай техникэ hайнаар шудалhан, дүршэл шадабаритай, урагшаа hанаатай механизаторнууд олон. Тэдэнэрэй дундаhаа Н. В. Коновалов, В. П. Коновалов, А. П. Климов, А. И. Яковлев, Н. Е. Климов гэгшэдые нэрлэхээр. Механигууд-наладчигууд В. К. Климов, В. В. Михалев, бригадир Е. Е. Москвитин, ургамалай цехэй начальник, үнинэй агроном Б.-Д. Д. Цырендоржиев болон бусад үнэн сэдьхэлhээ, үсэд шударгыгаар ажаллажа, хүндэ ямбада хүртэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэ коммунист, районно Соведэй арадай депутат С. Б. Алимасовай хүтэлбэридэг 25 луговодуудhаа, газар уhалагшадhаа, механизаторнуудhаа бүридэhэн тэжээл бэлэдхэдэг лугомелиоративна отряд гол hуури эзэлнэ. Эдэнэр үбэлдөө тошо хаяана, сабшалан, таряалан, бэлшээри уhална, утэгжүүлнэ, ургаса багатай сабшалан үндэhөөрнь hайжаруулна.

Шэнэ табан жэлдэ социально-соёлой ехэ-ехэ барилганууд хэгдэхэ, hуурин тосхонуудай шэнэ түхэл бүри гоё hайхан болохо гээшэ. Энэ ерээдүйн түлөө хүн бүхэн оролдохо, бүхы мэргэжэл шадабаряа элсүүлхэ гэжэ найдагдана.

Л. ЦЫДЫПОВ,
колхозой түрүүлэгшэ,
Буряадай АССР-эй
Верховно Соведэй
депутат.

Загурдин Замалеевич Хакимов «дээдэ гарай мэргэжэлтэй механизатор, мастер-наладчик, электро-гагнууршан жэлэй дүрбэн сагта сүлөө забгүй ябадаг. Тиимэhээ тэрэ бүгэдэндэ хүндэтэй. Өөрынгөө түсэбтэ даабарие жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг габьяатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. З. Хакимов.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ХАМАГ ЮУМЭН ТЭЖЭЭЛhЭЭ ЭХИТЭЙ

Адууhа мал үдхэжэ, олзо доход оруулдаг манай колхоздо элдэб зүйлэй тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Тиимэhээ колхозой правлени, партком тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг байна.

Партиингаа XXIV съездын шиидхэбэрие бэелүүлэн, колхоздомнай тэжээл үйлэдбэрилхэ гол шэглэлтэй лугомелиоративна отряд байгуулагдаhан юм. Манай отрядта элдэб түхэлэй арбаад трактор болон машинанууд даалгагдажа үгтэнхэй. Отрядтамнай 25 хүн ажаллана. Эдэнэр хэдэн звено боложо хубаарилагдаад, сабшалангай газар даажа абанхай. Звено бүхэндэ хэрэгтэй техникэ үгтэнхэй.

Энэ үбэлдөө манай отрядай хүсөөр булаг, горхонуудай эхиндэ 700 мянгаад кубометр тошо халяагдажа, ехэ мүльhэн хүргэгдөө. Үнгэрhэн хабартаа 1500 гектар сабшалан, 700 гектар бэлшээри, 130 гектар таряалан уhалhан байнабди. 880 гектарта минеральна үтэгжүүлгэнүүд тараагдаа, 7000 шахуу тонно наг шэбхэ гаргагдаа.

Түрхэл гэжэ газарта 2 бүлүүр станци хүдэлгэгдэнэ. 300 гектар сабшалан сэбэрлэгдээ hэн. Зарим хубхэжэhэн сабшалан борнойлогдоо, хатуужаhан хүрьhэниинь соологдоhон, бусад хүдэлмэри хэгдэhэн байна. Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ 40 гектар сабшалангай хүрьhэн отологдоhон байха юм.

Колхознай нуга сабшалангаар баян. Тэрэниие бүхыдэнь тоолобол, 3 мянгаад гектар газар эзэлдэг. Теэд энэ ехэ баялнгаа үшөөл hайнаар хэрэглэжэ бирангүйбди. Нилээд ехэ газар шугы бургааhанда дарагданхай, болдог намагта эзэлэгдэнхэй. Тэрэниие үндэhөөрнь hайжаруулха, культуртехническэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Саашадаа энэ газараа hайжаруулха талаар оролдохо байнабди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ колхознай 44 мянга гаран центнер элдэб зүйлэй үбhэ бэлэдхэхэ, 4760 тонно силос, 990 тонно сенаж дараха түсэб хараалаанхай. Энэмнай нёдондонойхидо орходоо нилээд дээгүүр болоно. Хэрбээ үнгэрhэн жэлдэ малай условно толгой бүридэ 13 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй элдэб зүйлэй тэжээл бэлэдхэжэ абаhан байбал, тэрэнээ 1,5 дахинаар дээшэлүүлхэ хүсэлтэйбди. Эндэ манай лугомелиоративна отрядай хубита ехэхэн байха гээшэ.

Түрэл колхозойнгоо түүхэтэ ойе тэмдэглэхэеэ байхадаа, биднэр түйлаhанаараа hанаагаа амарха бэшэ, харин улам оролдосотойгоор ажаллажа, түрэhэн дайдынгаа баялигые бүри нэмээхэ гэжэ оролдохо болонобди.

С. АЛИМАСОВ,
тэжээл бэлэдхэхэ лугомелиоративна отрядай начальник.

Цыван-Дари Цырендоржиевна Митыпова түрэл колхоздоо хорёод жэлдэ хонишоноор ажаллана. Жэл бүри хонин hүрэгүүдээ тобир hайнаар ондо оруулжа, түл олоор абадаг юм. Энэ ойн баярай жэлдэ отарынгаа зуун хонин бүриhөө 122 хурьга абажа, томо болгобо.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

ҮНЭР БАЯМДИ

Октябриин социалис революциин урда буряад зоной удэсын муу байhые манай нютаг дээрэшье харахада, эли байгаа. Совет засагай жэлнүүдтэ айл бүхэндэ хүүгэд бүлын шэмэг ба жаргал болонхой.

Манай Үльдэргэ дээрэ арба гаран Эхэ-герой бии. Үхибүүднай колхозойнгоо саадта, яслида хүгжэнэ. Эхэнэрнүүднай больницада хүнгэрнэ. Эхэ хүндэ гүрэнэй анхарал ямар ехэ гээшэб!

— Дунда hургуулимнай дэргэдэ хүүгэдэй интернат бии. Тэндэ холын малшадай үхибүүд түлөөhэгүйгөөр байжа, эдеэлжэ, hургуулида hурана. Залуушуулhаамнай олон эрдэмтэн, солото хүнүүд урган гараа. Колхознай hургуулидаа ехэ туhа үзүүлдэг. Эдэ бүгэдэ колхозоймнай хүгжэлтын бодото гэршэ мүн.

Д. БАТУЕВА,
Эхэ-герой.

Цокто НОМТОЕВ

„КОММУНИЗМ" КОЛХОЗ

Тэмээн уулын хаяагаар,
Хандагайн толгойн оройгоор,
Үглөөнэй наран туяаржа,
Үндэр Хонтиин дээхэнүүр,
Үглөөнэй hолонго алтарба.
Хонтиин торгон оройhоо,
Холуур харууhатай үндэрhөө,
«Коммунизм» колхоз аржыба,
Халуун ажал захалба.
Табяад жэл соо хүгжэhэн,
Тариан, малаарда суурхаhан,
Шэнэ мүнөөнэй Үльдэргын,

Шарай яаhан сарюун бэ:
Үндэр баригданууд аржына,
Үүлтэртэ малнууд атарлана,
Олон янзын мэргэжэлтэн
Онhон техникээ жолоодоно,
Уужам, налуу газараа
Ухаанай хүсөөр хубилгана.
Сэдьхэл дүүрэн нютагайхид,
Шэнэ hуудал зохёогшод,
Шадабари мэргэжэлээрээ суурханхай,
Шагнал хайрада хүртэнхэй,
Баян дүршэлөө арьбадхан,
Баялигаа ехэдхэн мүрысэнэ,
Хамтын эмхитэй оролдолгоор,
Хараа түсэбөө дүүргэнэл,
Үнэтэ үүсхэл, уралдаан
Үльдэргынхидэй заншал болонхой.

ТОО, БАРИМТАНУУД

× Колхозой урган хүгжэлтэдэ коммунистнуудай, комсомолшуудай аша габьяа ехэ. Мүнөө энэ колхоздо 80 коммунист, 120 комсомолшууд бии. Эдэнэрэй олонхинь ажалай түрүүшүүл юм.

× Тус ажахы бүхыдөө 28 мянга гаран гектар газар эдлэдэг, тэрэнэйнь 7700 гектарынь таряалан, 3765 гектарынь нуга сабшалан, 7200 гаран гектарынь бэлшээри болоно. Энээнэйнь 3700 гектарынь уhалагдадаг, 1380 гектарынь намагhаа хатаагдаhан газар.

× Колхоз хамтадаа 310 үрхэтэ айлтай, 740 гэшүүдтэй, тэдэнэйнь 500 гараниинь ажал хэхэ наhанай.

× Ажахыда 60 трактор, ороохоной 22 комбайн, силосэй — 6 комбайн, 31 автомашина хүдэлгэгдэнэ. Үбhэ, hолоомо тюк болгон ябталха 5 машинатай. Мүн уhа бүлэхэ ба сасаха машинанууд бии.

× 400 гаран үнеэдэй байра хүсэдөөр оньhожоруулагданхай. 4 мянган тонно ороохо хадагалха, 4 мянган тонно силос, 500 тонно сенаж дараха типовой түхеэрэлгэ ашаглагдана.

× Жэл бүри 3550 гектарта ороохото ургамалнууд таригдана. Тэрэ тоодо 1500 гектарта шэниисэ, 300 гектарта хара таряан, 970 гектарта ешмээн, 750 гектарта обеос ургуулагдана. Бэшэ таряалангые тэжээлэй ургамалнууд эзэлнэ. Мянгаад гектарта олон жэлэй ногоон. 700 гаран гектарта силосэй ургамалнууд, 40 гектарта корнеплодууд таригдана.

УРМА ЗОРИГТОЙГООР АЖАЛЛАНАБДИ

Түрэл ажахынгаа алтан ойе амжалтатай ажалаар угтаха гэжэ манай колхозой малшад жэлэй эхинhээ хойшо оролдоо. Үйлэдбэридөө бии байгаа арга боломжонуудаа хаража үзөөд, малшаднай арбан нэгэдэхи табан жэлдэ мал ажалай продуктнуудые элбэг ехээр абаха, гүрэндөө худалдаха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые хараалаа hэн.

Социалис уялгануудые абаха гээшэ ехэ хүдэлмэриин эхин гэжэ ойлгодогбди. Тиимэhээ биднэр хэлэhэн үгэдөө заатагүй хүрэхэ гэжэ оролдонобди. hаалишаднай байгша ондо нёдондонойхидо орходоо 12 процентээр ехэ hү hааха гэhэн зорилго урдаа табинхай. 1985 ондо hү hаалияа 1980 онойхидо орходоо 30 процентээр дээшэлүүлхэ хүсэлтэйбди.

Абаhан ехэ уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга боломжонууд дүүрэн бии гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ манай колхозой адууhа мал тэжээлээр дуталдаагүй гараа. Тиимэhээ ниитын малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр, гарза хоролтогүйгөөр үнгэрhэн байна. hаалишаднайшье энэ үедэ дүүрэн харюусалгатайгаар хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Дүршэлтэй hаалишад Д.-Ж. М. Бадмаева, Д. Д. Дугданова, Г. Д. Мункуева, Х-Ж. С. Содбоева, Ц. П. Дашиева, Ц. Ц. Цырендоржиева болон бусад эрхим hайнаар хүдэлжэ, хамтын амжалтада горитойхон хубитаяа оруулба.

hаалишад, малшадай оролдолгоор гүрэндэ hү худалдаха 1981 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб майн 30-да дүүргэгдээ. Тиигэжэ колхознай түсэбhөө үлүү үшөө 800 центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулха аргатай болонхой.

Би мал ажалда бүхы наhан соогоо шахуу ажаллажа ябанаб. hаалишанаар 1963 онhоо хүдэлжэ эхилээ hэм. Үнгэрhэн арбан найман жэлэй туршада энэ ажалдаа нилээд дүршэжэ, hү hаали дээшэлүүлхэ талаар hанаhандаа хүрэхэ шадалтай бологдоо гээшэ. Энэ жэлдэ би даажа байhан үнеэн бүриhөө 2200 килограмм hү hааха зорилготойб. Тиимэhээ жэлэй эхинhээ хойшо үсэд шангаар ажаллажа, табан hарын туршада үнеэдэйнгээ тус бүриhөө 1100 килограмм hү hаагааб. Энэ амжалтаяа колхозойнгоо 50 жэлэй ойдо зорюулнаб.

Мүнөө манай гүүртэ зуhаландаа гаража, үнеэднай хүхэ ногоон дээрэ бэлшэжэ захаланхай. Гэбэшье биднэр үнеэдтээ нэмэлтэ тэжээл үгэнэбди.

Иигэжэ колхозоймнай hаалишад, малшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые сүм бэелүүлхын түлэ бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн, урма зоригтойгоор ажаллана.

А. ЖАМЬЯНОВА,
hаалишан.

ДАБАГДАhАН ДАБААНУУД

Ная гараhан би хуушан, шэнэ Үльдэргэ нюдөөрөө хаража, ехэ хүгжэлтын нангин хэрэгтэ улаан гараараа оролсогшодой нэгэн гээшэб. Минии багада, хуушан хаанхы сагта энэ колхозой түб, энэ нэлэнхы таряанай ургажа байhан газарнуудаар үмсын айлнуудай зуhалангууд, ехэ, бага тээльнигүүд харагдагша hэн. Горхо голоо үгсэжэ үбэлжэдэг буусануудынь байгаа hааб даа.

Тэрэ үедэ таряан таригдадаггүй, хартаганаа боролжо элбэг бэлэй. Бүхы үльдэргынхид үгытэй, дунда шадалтай, баяшуул гээд илгарха. Мүлжэлгэ, ангиин тэмсэл гээшые бэеэрээ үзэhэн хүм. Арад зон хэрэгтэй юумээ Шасаанын гү, али Тайлуудай наймаашанай базаарта ошожо абагша hэн. Энэ талаарнай Хэжэнгэ, Түгнын, Бада, Хёлгын ябаган мүргэлшэд hалиржа үзэгдэхэ.

Харин зүблэлтэ засаг тогтожо, жаргалта hуудал эхилээ hэн. 1924 ондо эхин шатын hургуули тогтожо, Ж. Жабон, Ц. Раднаев багшанар урсэхэтэйгээр хүдэлөө, арад зониие үзэг бэшэгтэ hургажа, гэгээрүүлhэн габьяатай. 1931 ондо ангиин шанга тэмсэл соогуур хамтын ажал байгуулагдажа эхилээ hааб даа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайта жэлнүүдтэ мүн лэ бэрхэшээлэй дабаанууд ушараа. Үнэн зориг мэдэhэн манай нютагайхид бүхы бэрхэшээлые дабажа гараа. Энэ мүнөө үеын жаргалта hуудалай түлөө ябаhанаа hанахада, омогорхохоор байдаг.

Тудуп ДУБЧИНОВ,
ажалай ветеран.

Үльдэргэ нютагнай соёл гэгээрэлэй ёhотой hайхан гуламта болоно. Эндэмнай дунда hургуули, соёлой байшан, музей, медицинскэ болон худалдаа наймаанай, хэлхээ холбооной зургаанууд, хүүгэдэй интернат, үхибүүдэй саад гэхэ мэтэ олон.

Колхозой Соёлой ордон соо үдэшэ бүри тооной кино харуулагдадаг, hайндэрнүүдтэ концерт, наадан үнгэргэгдэдэг. Энэ нютагта хонгёо дуутай, уран гоёор шүлэг уншадаг, хурдан солбоноор хатардаг, hонирхолтой, зохидоор наада харуулдаг бэлигтэн захаhаа олдохо.

Мүнөө нютагай залуушуул түрэл колхозойнгоо алтан ойдо ехэ концерт бэлдэбэ. Энээндэнь Буряадай АССР-эй габьяата артист Эрнест Матоваров ехэ туhа хүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нютагай залуушуул шэнэ дуу сээжэлдэжэ байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

АРАДАЙ МУЗЕЙ АЛДАРТАЙ

Би энэ хүниие үнинэй танихаб. Үндэр томо бэетэй, үргэн сээжэтэй, үшөөл саг залияа алдаагүй хурса нюдэтэй, саб сагаан үhэтэй. Жамбал Доржиевичтай табяад оной үедэ энэ Үльдэргын «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ байхаданьшье, хожомынь пенсионернүүдэй барилгын бригада эмхидхээд, колхозойнгоо түбтэ ниитын байшангуудые барюулха үедэньшье, бүри hая, таба-зургаан жэлэй саада тээ, Үльдэргынгөө арадай музей байгуулха гэhэн халуун хүсэлдөө абтан, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хото, хүдөө хоёрой хоорондо гүйлгэжэ ябаха хаhаданьшье уулзаhан байхаб.

Үльдэргымнай музей Жамбал Доржиевич Сампилоной хүсөөр мүнөөдэрэйнгөө түхэлдэ орожо, холо ойрын айлшадые угтажа байна, — гэжэ уран зохёолшо, Социалис Ажалай Герой Цокто Номтоев үнэн зүрхэнhөө нэгэтэ хэлэжэ байгаагша бэлэй.

Энэнь тон зүб даа! Анхандаа нютагай дунда hургуулиин нэгэ таhалга эзэлдэг байhан музей мүнөө өөрын байшантай, Үльдэргын арадай болонхой. Эндэ түүхын, соёлой, хизаар ороноо шэнжэлгын таhагууд амяарлагдан түхеэрэгдэнхэй. Тиихэдэ экспонадуудыншье хараа байса үргэдөө. Юрэдөөл, эндэ орожо гараhан хүн Үльдэргэ голой эрье шадар үни холоhоо ажаhууhан буряад, ород хүн зоной, эндэхи колхозой түүхэтэй эсэслэн танилсаха аргатай. Музейдэ орожо гарагшадай hанамжануудые бүридхэhэн дэбтэр соо гансашье манай ороной бэшэ, мүн Монгол, ГДР, Индиhээ ерэhэн айлшадай бэшэhэн hайшаалай үгэнүүд бии.

А. ЖАЛСАНОВ.

ХҮН БА ХУУЛИ

ОЛОНИИТЫН ЭДЭБХИТЭДТЭ ТҮШЭГЛЭН

Социалис хуули ёһонуудые, эмхи гуримые саашадань бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо тодо хойлгодһон зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитые үргэнөөр, эдэбхитэйгээр хабаадуулга ехэ удха шанартай асуудал болоно. Хуули ёһондо харша ябадал гаргаха, нийтын гурим эбдэхэ ушарнуудтай эрид шууд тэмсэхэ, усадхан зайсуулха хэрэгтэ гурим сахилгын олониитын пунктнууд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна.

Иимэ пунктнууд олон хүн зонтой томо һуурин тосхонуудта, хүдэлмэришэдэй поселогуудта, городой микрорайонуудта һайн дурадаар гуримаар олониитын түлөөлэгшэдһөө бүридэжэ байгуулагдадаг юм. Иигэжэ гүрэнэй захиргаанай органууд, олониитын болон ажалша коллективүүдэй хүсэ нэгэдхэн, хуули ёһо, нийтын гурим хазагайрууламжадтай тэмсэл ябуулдаг, буруу замда ороһон хүнүүдые залан хүмүүжүүлдэг, СССР-эй болон РСФСР-эй Конституциин олгоһон эрхэтэй хүгэдэй эрхые сахин хамгаалдаг хүргэтэй нийтын эмхи болоно.

Журам сахиха нийтын пункт хадаа һайн дурадай арадай дружина, нүхэдэй сүүд, гэр байрын (үйлсын) комитет, эхэнэрнүүдэй совет, наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгэй талаар нийтын инспекци, пенсионернүүдэй совет болон хүн зоной дунда, ажалша коллективүүдтэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг нийтын бусад эмхинүүдэй ажал ябуулгые нэгэдхэн хүтэлбэрилнэ. Энэ саг үргэлжын ябуулагша байдаг нийтын хүдэлмэрие пунктын дэргэдэ байгуулагдаһан совет эмхидхэн эрхилдэг юм.

Гурим сахиха нийтын пункт тухай дурим 1980 оной июнь һарада тунхаглагдаһан РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар баталагдаһан. Тэрэ Указай үндэһөөр арадай депутадуудай Загарайн районно Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй шиидхэбэреэр Онохой поселогой гурим сахиха нийтын пункт эмхидхэгдэһэн юм. Тус пунктын совет 29 хүнһөө бүрилдэнэ. Тэдэнэр поселогтохи предприяти болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд болоно.

Тиигэжэ энэ нийтын совет хүдэлмэреэ ябуулжа эхилээ. Түрүүшынгээ заседани дээрэ эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэжэ байнабди. Советэй дэргэдэ зурган секци эмхидхэгдээ. Тэдэ секцинүүд гэхэдэ, нийтын гурим сахиха, хуулиин сахилга-хүмүүжүүлэлгын хүдэлмэри ябуулха, нийтэ политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ, транспортно гэнэ усал һэргылхэ, гэр байрын-ажахынуудай хэрэгүүдые хараха, хинаха, архидалгатай тэмсэхэ асуудалнуудые тэдэнэр шиидхэхэ даабаритай.

Тэрэл заседани дээрээ советэй 1981 оной, мүн хоёрдохи кварталай хүдэлмэриин түсэб баталаа һэмди. Тэдэ түсэбүүдэй ёһоор хүдэлмэриеэ ябуулжа эхилэгдээ гээшэ.

Түбхын түрүүндэ һайн дуранай арадай дружинанууд хүдэлмэри һайжаруулха, улам эдэбхижүүлхэ зорилготой. Манай поселогто нийтын гурим сахилга тиимэ бараг ойдалтай байна гэжэ хэлэхэ аргагүй. Дружинанууд бултадаа жэгэ һайн хүдэлдэггүй байна.

Онохойн модоной комбинадай транспортно цехэй, машина-заһабарилгын мастерскойн, уурал болон энергоцехэй, гал аюул сахал частины, ГПТУ-гай, һургуулинуудай арадай дружиннигууд нийтын гурим даабарида харюусалгатай хандадаг, графигай ёһоор дежурствадаа гараад лэ ябадаг. Тииходэ модоной комбинадай гурбадахи ба нэгэдэхи доодо складуудай, «Бурводстрой» трестын барилга-һабсаралгын 174-дэхи колоннын, Загарайн бройлерно фабрикын, Главбурстройн Улаан-Үдын автобазын 3-дахи гаражай, «Спецстроймеханизаци» трестын оньһожоруулалгын 1-дэхи управлениин участогай коллективүүдэй арадай дружиннигууд энэ хэрэгтэ хүнгөөр хандана хаюм. Гадна Бэрээнэй-Адагай мехлесхозой, 174-дэхи ПМК-гай оньһожоруулмал участогай хүтэлбэрилэгшэд арадай дружиннигуудта автомашина үгэдэггүй муутай.

Иимэ байхадань олониитын пунктын совет заседани зарлаха баатай болоо һэн. Май һарын 18-да болоһон заседанида нийтын энэ шухала хүдэлмэридэ албан хой- хандадаг зарим хүтэлбэрилэгшэдые уриха, тэдэнэй шанга эрилтэ табиха, хойшолон тухайнь һануулха ушар гараа. Саашадаа арадай дружиннигуудые дежурилха гурим нарииндаар баримталхыень совет уялгалаа. Онохойн модоной комбинадай дежурства табиулдаг, үсөөхэн дружиннигуудтай табидаг зарим цех болон участогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хангалтагүй журам тухай предприятиин дирекци болон парткомдо мэдээсэбди, зохихо хэмжээ абахыень эрилтэ хэһэн байнабди.

Манай поселогой оршондо ажал хэдэггүй, архи намнаад, зайгуулжад ябадаг хүнүүд бии. 19 наһатай Викторов гэжэ хүбүүн Онохой поселогто ажаһуудаг мүртөө хаанашье хүдэлдэггүй, архидадаг, бэшэ юумэ мэдэдэггүй хүн. Энэ жэлэй гараһанһаа хойшо зургаа дахин милицидэ абтаһан, донголдоондо ороһон байна. Тэрэниие ямаршье һургаал абаагүй. Һая тэрэниие советтэ дуудажа хэлэлсэбди. Гурбан саад... Тэрэ нэгэ ажалтай болоогүй һаань, Викторовой хэрэгые прокуратурада үгэхыень милицийн участковый инспекторто даалгаһан байнабди.

Поселогой олониитын совет һэргылэмжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Гүрэнэй хуули ёһо сахилгын асуудалаар коллективүүдтэ лекци уншаха, хөөрэлдөө үнгэргэхэ хэрэг эрхилэгдэнэ. Тиихэ зуураа һайдамжагүй хүнүүдые, һамуу байдалтай гэр бүлэ айлнуудые, ажалгүйшүүлые элирүүлхэ, хиналта доро абанабди. Энэ ехэ, олон хүн зонтой поселогто элдэбын хүнүүд ушардаг. Тэдэнэр архидалга эмхидхэнэ, хулгай хэнэ, хулиган аашa, һамуу ябадал гаргана, хэрүүл һандарал дэгдээнэ. Тиимэшүүлтэй имагтаа олониитын хамтын хүсөөр тэмсэхэ хэрэгтэй.

Поселогой микрорайон бүхэндэ энэ тэнигэн, амгалан байдал тогтоонжуулха, нийтын гурим сахиуулха, ажалай сүлөө сагаа хүн зоной бэедээ аша туһатайгаар үнгэргэхэ тушаа ехэ анхарал хандуулха уялгатайбди. Микрорайон бүхэндэ агит-талмай, хүүхэдэй спортивна талмай түхеэрүүлхэ, үхибүүдэй клуб эмхидхэхэ, хуулиин хэрэгүүдэй талаар олониитын инспекцин ажал ябуулга эдэбхижүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа байнабди.

Советэй хэхэ, бүтээхэ, хэрэг шиидхэлгэдэнь хабаадалтай асуудалнууд олон. Бэелүүлэгдэхэ хэмжээ ябуулганууд советэй удаан болзорой түсэб соо хараалагданхай. Поселогой хүн зонтой ажалша коллективүүдтэй, нийтын эмхинүүдтэй, партиина, профсоюзай болон комсомолой организацинуудтай, хүтэлбэрилэгшэ шата бүхэнэй тушаалтадтай нягта холбоо байгуулха, хамтынгаа хүсэ нэгэдхэжэ шадаа хада ехэ хэрэгэй бүтэхэ байһанда бидэ этигэнэбди. Энэниие манай богонихон саг соо ябуулһан хүдэлмэри гэршэлнэ.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Онохой поселогой журам сахилгын пунктын нийтын советэй түрүүлэгшэ.

Загарайн район.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН АГУУЕХЭ ДАЙНАЙ ЭХИЛҺЭЭР 40 ЖЭЛ ГҮЙСЭХЭНЬ

ОШОРОЙ ШАРА

ЭХЭ ОРОН ЮУНҺЭЭ ЭХИТЭЙБ? гэһэн мэдээжэ дуун соо тайлбариень дурсахадаа, үзэглэлэй зурагууд, үбгэ эсэгын буденновко, хаяа хадхаһан хүршэ үүри нүхэд тухай тон зүб хэлэгдэдэг гээшэ ааб даа. Харин хүлдэ оробходоо, табгайнгаа ула тооһо шоройдо будажа, түрүүшын алхам хэһэн тоонто нютагһаа эхитэй гэжэ бидэнэй нэмэлтэ хэбэл, арсаха хүн байхагүй гэжэ һанагдана.

Минии Тураасгайда мүнөө хооһон тала нэмжыдэг. 40-өөд онуудай дүүрэхэ багаар «уһанда дүтэлхэмнай» гэлдээд, түрүүшын бүлэг «дээрэ зүрхэтэнөө» дахажа, хэдэн жэл соо зөөжэ тухашараа. Мүнөө тэдэнэр долоон модоной зайда Худан голой эрьедэ оршодог Могсохон нютагта Хангайн ханаабай баруугаар бүлэг бүлэгөөрөө айл-аймаг болоод һуужа байгша.

Зүгөөр хаа-яахан тоонто нютагай хооһон талада ерэжэ, халаахайда дарагдаһан буусынгаа һуурида тогтоод, тойроод байһан хүршэнэрэй гэрэй һууриин хирпиисын түгдэрхэйнүүдые ажаглан, урдуур нэмжыһэн тужын наадахи ябаган бургааһанай һөөгүүдые хайладан хаража байхадаа, аяар холын үйлэ хэрэгүүдые һанан дурсажа, бага ябахадаа, шэл шэнги нимгэхэн сэдьхэлдэшни мартагдашагүйгөөр хадуугдаһан юумэнүүдые шэнээр сэгнэн байхадашни, зүүн хүхэн доро жэншээд абахадал гэгшэ. Тиин нэгэ үйлэ хэрэг тухай хөөрэхэ хүсэлэн үнихэнэй намда түрэһэн юм.

1946 оной намар Тураасгайда тэрэ сагай байдалаар юрэ бусашье ушар болоо гээ һаа алдуугүй байха. Баруун хойно оршодог Ринчинэй Жимбындэ дүрбэн хүбүүдэйнь бусажа ерэһэнэй хүндэлэлдэ болоһон жаахан сайлалга бултанай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэһэн юм.

Эсэгын гэрэй богоһо аха дүүнэр нэгэ сагта алхажа ороогүйнь мэдээжэ. Эгээл түрүүн аха Цэрэндэлэгын Хойто-Кавказай байлдаануудта хүндөөр шархатаад, бусажа ерэһэн. Һүүлээрнь — одхон Цэбэгжабынь хүлөө гэмэлтээд табигдаһан. Саашань — хүбүүдэй эхэ удаан саг соо гурбадахи, Дашидондогоо хүлеэгээ. Зүгөөр зүүдэндэньшье үзэгдэхэеэ болиһон Санжимитабынь гэнтэ ерэжэ, сүхэрһэн эхын зүрхэ сэдьхэл дэлбэрсэ доһолгоһон байха. Ушарынь гэхэдэ, дүрбэн жэл соо һураггүй байһан Санжимитабые бусаха гэжэ, сэхыень хэлэхэдэ, нэгэшье хүн этигэхээ болиһон байгаал ха даа. Тэрэ ерһэ яһан болонхой, алаг эрээн хубсаһатай ерээгшэ һэн. «Үхэлэй аманда оронхой байхадамнай сэрэгшэд сүлөөлжэ, элдэб эм дом шудха шудхаһаар эдеэндэ оруулжа, абараа юм», —гэжэ һууһыень би мүнөөшье һанагшаб. Энээнэй һүүлээр үнишье болоогүй морин сэрэгэй хасаг хубсаһатай, энгэртээ дүрбэн орден ялалзуулһан капитан Дашидондог бусажа, эхын зүрхэндэ наранай элшэ туяаруулһан юм. Мүнөө Д. Жимбеев амаралтада гараһан, мал ажал хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагданхай.

Тэрэ үдэшэ хүбүүдэй эхэ Дэмшэг хүгшэнһөө жаргалтай хүн дэлхэй дээрэ байгаагүй хаш. Зүгөөр тэрэнэй баяр хубаалдажа һууһан Ошорой Шара хүгшөөгэй досоонь гэнтэ муудажа, ехэ хүлгөөн болоһон гэхэ...

ХОЁР ЖААХАН СОНХОТОЙ, нара һалхинда харлашаһан хушалтатай, эндэ тэндээ түгдэрһэн углуунуудтай, баруун ханаяа бирсайса шабааһадуулһан, углөөнэй сарюунда шабардаһан хоолойһоо утаа бушхуулан байдаг энэ бишыхан гэр мүнөөшье нюдэндэмни байгша. Тэрэ гэр соо уужам, сарюун сэдьхэлтэй хүнүүдэй байһан хадал мартагдадаггүй хаш.

Бүлын эзэн, Дэлгэрэй Ошор, хараха янзада шэрүүн янзын үбгэжөөл бэлэй. Нюдэд дээрээ үдхэн нидхэнүүдтэй, хамар дороо бууралтаһан шэрүүн һахалтай. Али үхибүүн намда тиимэ шэнгеэр үзэгдэдэг һэн гү? Теэдшье тэрэ хүрхигэр ехэ бэетэй, барьягар томонууд гартай нилээдгүй шадалтай эрэ ябаһан ха. Тиимэл хадаа хүнүүдтэ хүндэтэй, заахан гэр соонь хододоо хүлгөөтэйл байдаг һэн.

Харин үеын нүхэрынь, Шара хүгшэн, набтархан бэетэй аад, айхабтар түргэн, улаан хэлээ амандаа хэхэгүй, үдэр соо ажалаа хээд, айлшадые хүндэлөөд, хүршынхидөө дүншөөд, үйлсын зоноор үгээ андалдажа үрдидэг һэн. Хоёр хүбүүдынь эхынгээ зан абари абаһан байжа болоо. Аха Чимитцырен — колхозой бригадир, дүү Галсан хара ажал хээд, зондоо хүндэтэй ябаха. Ехэнь — басагатай, дүүнь — хүбүүтэй боложо, эхэ, эсэгынь сэдьхэл ханааһан бэлэй.

Ямаршье юумэн энэ бүлын, тосхоной бусад бүлэнүүдэй ажана тэнюун ажабайдал хубилгахагүй гэжэ һанахаар байгаа.

Зүгөөр июниин 22-ой үдэр... Тосхомнай урбуулһан шоргоолжоной бутадал һэн. Үдэр бүри мори тэргэтэй эрэшүүл ябажал, үдэшэгшэдынь уһа-нюдэн боложо, тосхомнай хооһорһон шэнги үзэгдэгшэ һэн.

Нэгэтэ июль соо хүршэтэнэй Галсанай ябажа, мори тэргын, баруун Хара нарһан соо шэнгэжэ, харагдахаяа болиһоной һүүлээр, хүршэ Шара хүгшэнэй уһатаһан нюдэ гэнтэ обёорходоо, тойроод юумын хооһорһон шэнги мэдэрэл юундэшьеб досоомни түрэхэдэл гээ һэн.

Зүгөөр ажабайдал зогсоогүй, үнгэржэ ерэхэдээ, бүри хүсэтэйгөөр сохилжо эхилээ. Юундэб гэхэдэ, үбгэд, эхэнэрнүүд хамтын ажахы тэдээнэй зэм дээрэ үлэбэ гэжэ ойлгоодхео. Үхибүүн наһанаймнай нарата хаһа иигээд лэ һалаба ха гэжэ бидэнэршье мэдээ һэмди.

Ажалаа хэхын забһарта бултанай һанаан баруун тээһээ дуулдадаг баярлахаар бэшэ мэдээсэлнүүдтэ, хаа-яа ерэжэ эхилһэн гурбан хушуутай бэшэгүүдэй һонинуудта ээлэгдэнхэй һааб даа.

Ошор үбгэн Шара хүгшэнтээ үндэр наһатай дээрэһээ хара ажалда хабаададаггүйшье һаа, Хэжэнгэһээ хэн нэгэ тушаалтанай ерэбэл, конторо соо ерэлдээд байдаг һэн.

Нэгэ үдэшэ ээлжээтэ иимэ хөөрэлдөөн дүүрэжэ байба. Тамхинай утаагаар дүүрэһэн конторо соо хон жэн. Ушарынь гэхэдэ, партиин райкомой түлөөлэгшэ дайсан Москвада дүтэлөө гэжэ ойлгуулһан байгаа. Энэл үедэ юундэшьеб хүнүүд сонхын захада тамхилжа һууһан Дэлгэрэй Ошор тээшэ харасаяа хандуулбад. Анирггүй һууһан аха захатан хүл дээрээ бодожо, малгай, бээлэйгээ һандали дээрэ табяад, гэнтэ бардаастай хоолойгоор:

— Энэ муухай дайсад Москвада хүрэхэнь гээшэ гү? — гэжэ тэрэ хүнһөө асууба.

Тэрэнь тиимэ юумэн болохогүй, манай арад зон мүнөө хүсэеэ зангидажа, удангүй харюугай сохилто заал һаа үгэхэ байха гэжэ Дэлгэрэй Ошорой, бултанай һанаа заһаба.

Хүршэтэнөөрөө харгын хани боложо, харанхы һүни тэмтэрэлдэһээр нагса эжы бидэ хоёр гэр тээшээ гэшхүүлбэбди. Ябууд дундаа гэнтэ үбгэжөөлнай:

— Нээрээшье, энэ шолмонуудшни Москва арай хүрэхэгүйл аабза. Ород арадайшни хүбүүд хүдэлшоо гээшэ һаа баһал гайтай зон гээшэ даа. Архангельск шадарай арын хүдэлмэридэ суг ябаһан тула эдээничешни һайсал мэдэхэ болоһон хүм даа, —гэжэ бидэнэй, илангаяа минии досоо гэрэл оруулхадал гэгшэ һэн.

Һаяхан Москва шадар байлдажа байһан Галсанһаа гурбан хушуутые абажа, мүнөө һанаа үнөөндэ абтажа ябабашье, тэрэ иигэжэ бидэнэй, илангаяа хүгшэнэйнгөө һанаа ганса заһаа бэшэ, харин үндэр наһанай оройһоо иимэ тобшолол хэхэ эрхэтэй байһан ха гэжэ мүнөө һанагшаб.

ХАБАР БОЛОЖО, БИДЭНЭР Жабартада тарилгада ябажа байбабди. Үбгэдүүд ба эхэнэрнүүд морин анзаһаар газар хахалха, харин бидэнэр морёор борной шэрэхэбди.

Нэгэтэ би тосхоной арада байһан полевой станһаа гэртээ гүйжэ ерэхэдээ, «хүршэтэнэй Галсан алуулаа гэһэн саарһан ерээ» гэһэн мэдээсэл дуулаад, ехээр гайхаһандаа гү, — али хайрлаһандаа, мэдээгүйдөө тэдээнэйдэ ороод байбаб.

Ошор үбгэнэй шарайда ямаршье тэмдэг обёороогүйб. Тэрэ ябаган шэрээ дээрэ һуугаад, һайхан сай ужа һууһанаа намайе харахадаа, баярлаһан шэнги боложо, ажал тухай элдэб асуудал һураба.

Харин Шара хүгшэнэй нюурта гунигай тэмдэг элеэр харагдахадал гээ һэн. Бээнь бүри бага болоһондол, тархиинь сагаан үһэд бүри сагаан, харин нюдэдэйнь ошон унтарһан шэнгеэр үзэгдэбэ. Үшөө тэрээнээ нюуха һанаатай, бидэнэй зугаада үгэ хабшуулан, саб сагаахан ноһоор шагабша оёжо һууба.

Обёоржо харан гэһэймни тэрэнь шагабша бэшэ, харин бээлэй хэбэртэй болобо. Ушарынь гэхэдэ, долёобор хурганай нүхэн байба. Юундэ иигэжэ долёобор хургатай бээлэй оёноб гэжэ тухайлаад орхибошье, хэндэ оёно хаб гэжэ гайхаһаншуу хаража байбаб. Минии бодол таагаад орхёо хаш, гэнтэ:

— Пороонто эльгээхэмни. Хубсаһа суглуулна гэлсэнэ. Галсанаймни һалаашье һаа, Чимитцыремни ябана ха юм даа. Һаяхан баһал тиишээ гарабаб гэжэ бэшээл даа. Тэрээндэмни дайралдажа болохо, үгышье һаа, нэгэнэйл хүбүүндэ хүртэхэ. Эхын лэ хүбүүн ябаа гүбэ, —гэжэ хүгшэн хэлэбэ.

ХОЙТО ЗУНИИНЬ ХАЛЯАРТЫН хүбшын . сабшалан дээрэ үбһэндэ ябаһанаа, арай мултаржа, хоёр хоногоор гэртээ ерэбэб. Эгээл түрүүн эсэгэһээм ерэһэн мэдээсэл һонирхуулаа һааб даа.

— Һая шархатаһанаа, бараг болоод, дахин саашаа ябаа, — гэжэ эхэмни хэлээд, нэгэ хэды соо аниргүй байһанай һүүлдэ: —Хүршэтэнэй Чимитцырен баһал һалаа гэһэн саарһан ерээ, —гэжэ хэлэхэдэнь, аяма халуунда булагай хүйтэн уһа нюуртаа гэнтэ шэдүүлһэн шэнги болобоб.

Мүнөө одоолшье хүршындэ ошохо зориг намда байгаагүй. Сонхоор харахадамни, хүтшэн гартаа хүнэг бэринхэй гэрэйнгээ газаа аалихаар гэшхэлжэ ябаба. Һүүлдэнь газаа ябахадамни хаража, өөрөө дуудаба гээшэ.

— Ши дуулаа гүш? Иимэл үйлэтэй хоёр хабди даа. Мүнөө нюдөөшье анибал хамаагүй аад, үхэл хүнэй зоргоор ерэдэг бэшэ, —гээд, эжэлүүдгүй орилходонь, бишыхан бэень шэшэрхэдэл гэжэ байгаа һэн. Энээниие тэсэхэ гээшэ үхибүүн намда хэсүүл һэн.

Һүүлдэнь үбэл болобо, Ошор үбгэнэй һүүлшын үбэл. Тэрэ удаан үбшэлөөгүй. Иимэ хоёр сохилтые тэрэнэй сэдьхэл даажа шадаалгүй гээшэ һэн ха. Харин Шара хүгшэн үбгэнэйнгөөшье һүүлээр тэрэ сайлалган болотор нэрбүүлээгүй ябаа.

Тэндэл бусажа ерэһэн дүрбэн хүбүүдые, жаргалтай Дэмшэг хүгшэниие харахадаа, Шара хүгшэнэй досоо бэеэ нюугаад байһан сэдьхэлэйнь үбшэн ба гуниг гэнтэ дэлбэржэ, газаашаа харбахадань, тэдээниие ень мүнөө нэгэ доро «хазаарлаха» хүсэнэй энэ хүгшэндэ олдоогүйньшье гайхалгүй.

Зүгөөр тэрэ удангүй хүл дээрээ бодожо, аша зээнэрэй ехэнүүд болотор тэдээгээрээ омогорхон, үшөө олон жэлдэ жаахан гэр соогоо һууһан юм. Эдэ бүгэдые буурал наһан болотороо тэсэжэ шадаха, ямар хатуу сэдьхэл энэ хүгшэнэй досоо байгаа гээшэб!

Дүшэн жэлэй саана ехэ аюул манай орондо ерэһэн. Тиимэһээ иимэрхүү үйлэ хэрэгүүдые тосхон бүхэндэ, айл бүхэндэ оложо болохо. Тиимэһээ мүнөө тосхон бүхэндэ баатар сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөнүүдые харанабди, амиды сэсэгүүдые табинабди. Иигэжэ Эхэ ороной һүлдэдэ өөрынгөө хүбүүдые үгэһэн Эхэнүүд тухай үгэ зугаагай болоходо, хоёр жаахан сонхотой, нара һалхинда харлашаһан хушалтатай, эндэ тэндэ түгдэрһэн углуунуудтай, баруун ханаяа бирсайса шабааһадуулһан, углөөнэй сарюунда шабардаһан хоолойһоо утаа бушхуулан байдаг хүршэтэнэй бишыхан гэр, сарюун шарайтай Шара хүгшэн нюдэндэмни байхадал гэгшэ.

Тэрээнэй, дайнда унаһан хүбүүдэйнь үндэһэн ба баатар хэрэгүүд таһараагүй, таһархашьегүй. Могсохон нютагтаа ажаһуудаг Чимитцыренэй басаган Цыпилмагай энгэртэ мүнөө «Эхэ-геройн» алтан одон ялардаг. Тэрээнэй арба гаран үхибүүд Дэлгэрэй Ошорой ба Шара хүгшэнэй, Чимитцыренэй уг гарбалыень, баатар хэрэгүүдыень үргэлжэлүүлнэ. амиды дурасхаалынь болоно. Энэ манай хэрэгүүдэй үнэн байһые үшөө дахин гэршэлнэ.

Н. ГАЛДАНОВ,
журналист.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ТОН ШУХАЛА ҺАЛБАРИ

СОФИ. Пазарджиктахи «Марица» гэжэ комбинадай коллектив шэнэ ургасын черешниин, клубникын жэмэсүүдые буйлуулжа эхилбэ. Орон дотороо эгээн томо гэжэ тоотой энэ консервэ үйлэдбэрилдэг предприяти үдэр бүри 60—70 тонно үрэ жэмэс буйлуулжа, үндэр шанартай компот, конфитюр, согуудые бүтээн гаргадаг юм. Бэлэн болоһон продукцинь комбинадай складууд соо удаан хэбтэжэ байдаггүй, юуб гэхэдэ, тэдээниень гансашье Болгариин ажалшад бэшэ, харин дэлхэйн 50 гаран ороной хүн зон хүлеэдэг шуу.

Социалис байгуулалтын жэлнүүдтэ үрэ жэмэсүүдээр консервэ үйлэдбэрилдэг промышленность Болгариин арадай ажахын тон шухала һалбаринь боложо тодороо юм гэжэ Национальна аграрно-промышленна холбооной түрүүлэгшын орлогшо С. Георгиев ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлһэн байна. Энэ хугасаа соо һалбариин үйлэдбэрие томодхохо, технологическа процессүүдыень нарижуулан һайжаруулха, үрэ жэмэсэй консервэнүүдэй шанарые дээшэлүүлхэ зорилгоор ехэ юумэн хэгдээ.

Овощой болон үрэ жэмэсэй консервэ үйлэдбэрилгынгөө хэмжээгээр Болгариин Арадай Республика дэлхэй дээрэ түрүү һууринуудай нэгые найдамтайгаар эзэлдэг болонхой.

СААХАРАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮГЖЭЛТЭ

ГАВАНА. Кубын саахарай заводуудые шэнэлэн һэльбэхэ, тэдэниие үргэдхэхэ хэрэгтэ гүрэн түрэ байгша ондо 60 гаран миллион песо мүнгэ һомолһон байна. Тиихэдэ эдэ заводуудай хуушарһан оньһон түхеэрэлгэнүүд орон доторoo үйлэдбэрилэгдэһэн шэнэ машинануудаар һэлгэгдэхэ юм. Энэ бүгэдын ашаар Кубын экономикын гол һалбариин предприятинууд болохо саахарай заводууд үйлэдбэрилхы арга боломжоёо дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые доошонь оруулжа, шанарыень һайжаруулха байна бшуу.

Һаяхана болотор республикын бүхы 150 гаран саахарай заводто ажалай эршэ агшан зуурашье һуладаагүй һэн. Энэньшье ойлгосотой, юуб гэхэдэ, хэдэн һарын турша үдэр, һүни илгаагүй саахарай тростник буйлуулха хүдэлмэри ябажа байгаа гэшэ. Мүнөө сафрын амжалтатайгаар түгэсхэгдөөд байхада, эдэ заводуудай коллективүүдэй урда орёошье, харюусалгатайшье зорилго табигдана. Шэнэ сезоной эхилтэр, богонихон саг болзор соо, технологическа лининүүдые заалалаад, элэһэн, муушарһан механизмуудыень һэлгэхэ хэрэгтэй, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо шухала.

«Граума» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, байгша оной ноябрь хүрэтэр — шэнэ урсаса хуряалгын эхилтэр — саахарай бүхы заводуудта заһабарилгын хүдэлмэринүүд түгэсхэгдэхэ юм.

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

ДАЙНАЙ ВЕТЕРАНУУДТА—ОНСО АНХАРАЛ

Зэдын районой Бургалтай нютагта ажаһуудаг дайнай инвалидууд Д. Бадмаев Д. Очиров хоёр манай редакцида эльгээһэн бэшэг соогоо Петропавловкын сельпо инвалидуудта анхарал хандуулнагүй гэжэ шүүмжэлһэн, тэрээндэ гомдол оруулһан байгаа.

Эдэ нүхэдэй гомдолоор редакци районой худалдаа наймаанай зургаануудта хандажа, Петропавловкын сельпогой түрүүлэгшэ Ш. Лавриненкоһээ иимэ харюу абаба:

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай инвалидуудай список сельподомнай байдаг юм. Тэдэниие худалдаа наймаанай талаар хангалга тусгаар магазинуудта даалгагданхай. Бургалтайн кустда ородог «Мир» колхоздо ажаһуудаг инвалидууд саг болзортоо хангагдадаг болоо. Харин Майн 1-нэй болон Илалтын үдэрнүүдтэ дайнай инвалидууд үнэхөөрөө хангагдаагүй байшоо. Шалтагынь гэхэдэ, 22-дохи тусхай магазинда шэнээр ерэһэн наймаашад дайнай инвалидуудай эрилтэ хангаха гуримые мэдэхэгүй байшоо. Тиихэдэ кустые шалгахаар томилогдоһон мэргэжэлтэ энэ ушарые хиналтадаа абаагүй байгаа гэжэ элирээ. Иимэ ушар тохёолдуулһан харюусалгата товаровед магазиннне даагша хоёрто шанга һануулга хэгдэбэ».

• ТАСС • АПН •
ХИЛЫН СААНАҺАА

СОВЕТ АРАДАЙ АСАРИ ЕХЭ ИЛАЛТА

ХАНОЙ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай туйлаһан илалта арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэлые хүгжөөлгэдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлээ гэжэ Вьетнамай мэдээжэ түүхэшэн профессор Ван Тан ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Тус илалта бүхы дэлхэй дээрэ, тэрэ тоодо Индохитадай оронуудта национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе түргэдхэхэ арга олгоһон байна.

1941 оной декабрь һарада Москва шадар фашистнуудай бута сохигдолго «хүрин тахалда» хатуу шанга сохилто үтэхэ, гитлеровскэ армиин илагдашагүй байһан тухай номнолые буруу һүргэхэ аргатай хүсэнүүдэй бии байһые харуулаа һэн.

Улаан Армиин удаадахи илалта бүхэн харин хархис дарлалта мүлжэлгэһөө Вьетнамые дары түргөөр сүлөөлэлгэдэ бидэнэй этигэл найдалые батадхаһан юм.

Фашис дарлалта мүлжэлгэһөө Европын оронуудые сүлөөлхэһөө гадна гитлеровскэ Германиие һамна бута сохилгодо совет арад шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байна. Имагтал Агуухэ Илалтын үүргэ нүлөөгөөр лэ дэлхэйн оухы заха буланГуудта эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө арадуудай хүсэтэ хүдэлөөн үргэдэһэн байгаа. Советскэ Союзай энэ илалтын ашаар лэ Августын революци хэгдэхэ аргатай оолоо. Тэрэнэй ашаар Зүүн-Урда Азида хүдэлмэришэд болон таряашадай түрүүшын гүрэн — ДРВ байгуулагдаа һэн.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай бүхы оэрхэшээл түбэгүүдые совет арад бэе дээрээ абажа гараһан юм гэжэ Ван Тан түгэсхэлдөө хэлэбэ. США түрүүтэй империалис хүсэнүүдэй эээрхэг туримхэй шэнэ ябуулгануудые үүдхэжэ байһан мүнөө үедэ түүхын һургаалнуудые һануулха эрхэ энэ ушар олгоно.

СОЦИАЛИС ДЕМОКРАТИИН ИЛАН МАНДАЛГА

БЕРЛИН. Июниин 14-дэ Арадай палатада, депутадуудай Берлинэй городской болон окружной суглаануудта үнгэргэгдэһэн һунгалта социалис демократиин, ГДР-эй ажалшад болон Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй илан мандалгын гэршэ болоһон байна.

Һунгуулиин комиссиин мэдээсэһэнэй ёһоор, 12 миллионһоо дээшэ хүн гэхэ гү, али һунгагшадай 99,21 процентинь дуугаа үгэлгэдэ хабаадаба. Энэ жэлдэ һунгуулиин участогуудта түрүүшынхеэ ерэһэн ороной хахад миллион залуу эрхэтэд эдэнэй дунда ороһон байха юм.

Республикын политическэ бүхы партинуудые, нийтын эмхинүүдые нэгэдүүлдэг ГДР-эй Национальна фронтын кандидадуудай түлөө һунгалтада хабаадагшадай 99,86 процентнь дуугаа үгөө. Тиигэжэ ажалшадай диилэнхи олонхид хүгжэлтэ түгэс социалис общество саашадаа байгуулха, арад зоной һуудал байдалые һайжаруулха талаар шэглүүлэгдэһэн СЕПГ-гэй болон ГДР-эй правительствын политикые нэгэн һаналтайгаар һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

МҮНӨӨНЭЙ ТУЙЛАЛТАНУУДАЙ ХАРАЛГА

ПАРИЖ. Авиаци ба космонавтикын уласхоорондын XXXIV салон Парижай Бурже гэжэ аэропортдо хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ хадаа авиационно техникэ болон замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар мүнөө үеын туйлалтануудай эгээл ехэ харалга болоһон байна. Дэлхэйн 25 ороной, тэрэ тоодо СССР-эй, США-гай, Францийн, Польшын, Италиин, Финляндиин, Японой 800 шахуу фирмэ продукциая тэндэ табижа харуулаа.

Авиасалондо табигдаһан совет авиационно болон замбуулинай техникэ мэргэжэлтэдэй, орожо харагшадай анхарал ехээр татаба. Тусхайлбал, дэлхэй дээрэ эгээл томо ехэ гэхэ гү, али 20 тонно хүрэтэр ашаа үргэхэ аргатай Ми-26 түхэлэй совет вертолёт үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Ту-154, Ил-86, Як-42 түхэлэй агаарай пассажирска онгосонуудтай, АН-72 түхэлэй ашаанай самолёдтой харагшад һонирхон танилсаба.

Үдэр бүри 30 мянга шахуу хүн Советскэ Союзай павильондо орожо, авиационно ба замбуулинай техникэтэй танилсаба. «Салют — Союз — Прогресс» гэжэ совет эрдэмэй-замбуулинай комплексын дэргэдэ хүн зон хододоо олон байдаг һэн. Францийн хүн зон юундэ замбуулинай оньһон техникээр иимэ ехээр һонирхоноб гэхэдэ, пажай [illegible] соогуур [illegible] бэлдэжэ[illegible]жэ.

ТЭМСЭЛЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

САН-ХОСЕ. Манай партихадаа Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти түрүүтэй дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй гол хубинь болоно гэжэ Коста-Рикын Арадай манлай гэдэг партиин (ПНА) ЦК-гай Генеральна секретарь Мануэль Мора Вальверде мэдүүлбэ. ПНА-гай 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа эндэ үнгэргэгдэһэн олоной хабаадалгатай митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэбэ.

Ленинэй агуухэ партиие бидэ зүрхэ сэдьхэлһээ гүнзэгыгөөр хүндэлдэгбди, тиимэһээ Советскэ Союзда зүрюу харша али бүхы ябуулгануудые эрид шууд буруушаанабди гэжэ тэрэ үгээ үргэлжэлүүлээ. Буу зэбсэгүүдые хуряахын, бүгэдэ нийтын эб найрамдалай түлөө, бүхы хүн түрэлтэнэй жаргалта ерээдүйн түлөө КПСС-тэй хамта манай парти тэмсэһэн, тэмсэнэшье.

Пролетарска интернационализм хадаа революционно тэмсэлэй эгээн шухала гол ёһонуудай нэгэниинь болоно гэжэ манай парти тоолоно гээд ПНА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь тэмдэглээ. Американ түби дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн болохо Кубатай, Никарагуагай, Сальвадорой арадуудтай, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэжэ байдаг бүхы бусад арадуудтай һанал нэгэтэй байһанаа тэрэ мэдүүлбэ.

США. Сальвадорой дотоодын хэрэгүүдтэ американ засагаарай хамааралгые буруушааһан олониитын хабаадалганууд Холбоото Штадуудай олохон хотогороднуудта боложо үнгэрбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вашингтоной хандой жагсаал.

АПН—ТАСС-ай фото.

ПЕКИН: НАЦИОНАЛЬНА АША ТУҺАДА ЗҮРЮУ ХАРША

Пекиндэ ерээд байһан США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейг Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Тэрэ КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Хуан Хуатай, мүн Дэн Сяопинтай, Чжао Цзыянгай, КНР-эй оборонын министр Гэн Бяотай болон бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа, хөөрэлдэһэн байха юм. Хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдээр ямаршье документ толилогдоогүй. Гадаада далайн сааһаа ерэгшын, мүн эзэдэй олоной дунда хэлэһэн үгэнүүдһээ ойлгоходо, уласхоорондын асуудалнууд, хоёр талын харилсаанай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Пекиндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ Хейгэй мэдүүлһэнэй ёһоор, уласхоорондын байдал тушаа США-гай ба Хитадай хараа бодолнууд хэзээ хэзээнэйхидэ орходоо дүтэрхы байгаа, «манай политическэ хараа бодолнууд нэгэ нэгэеэ нэмээгээ». Пекиндэ болоһон уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, «зарим асуудалнуудаар ондо ондоо хараа бодолтой» байгаашье һаа, олохон асуудалнуудаар Хитадай болон Американ хоорондохи хараа шэглэл адлирхуу байна гэжэ сэгнэбэ.

Уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгохо, буу зэбсэгүүдые ехээр гаргаха зорилготой американ империализмын бүхы хараа шэглэлые Пекин дэмжэнэ бшуу. «Тайваниин асуудалые» зүбшэн хэлсэлгэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ горитой һуури эзэлээ гээд гүрэнэй секретартай хамта американ корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

Американ империализмтай үгэсөөгөө Пекинэй улам дэбэргэжэ байһые Хейгэй Хитадта ерэлгэ элирхэйлэн харуулба.

Манай ороной элдэб хото городуудай магазинууд соо ороходоо, уран гоёор угалзатуулhан хээтэй эбэр-хундаганuудые, алтан мүнгэн хутагануудые анхаран хаража, эдэл Буряад дархашуулаймнай бүтээлнүүд гэжэ досоогоо омогорхон тэмдэглэhэншье байхат. Эдэ бүгэдэ зүйлнүүд Улаан-Үдын гар бэлэгэй ба уран бүтээлэй туршалгын заводто хэгдэдэг гээшэ.

Арбадахи табан жэлэй эхинhээ хойшо энэ заводой уран гартан түсэбтэ даабаринуудаа саг болзор соонь бэелүүлнэ. Жэшээлхэдэ, байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэб 101 процент дүүргэгдөө. Эндэ мүнгэшэ дархашуул А. В. Нимаев, Г. И. Бардамов, уран оёдолшод В. В. Убугунова, Н. Н. Шубина болон бусад онсо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүнгэшэ дархашуулай хүдэлдэг цех. Наада таладань — Г. И. Бардамов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

соёлой hонин

НЮТАГАЙХИДАА БАЯСУУЛНА

Хэжэнгын районой түб hуурийнай соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые hайнаар хангана. О. Дугаров, Ц. Галсандоржиева, Ж. Галданова гэгшэдэй гүйсэдхэhэн дуунууд бултанда ехэтэ hайшаагдадаг юм. Энэ байшангай балетмейстер Т. Нагаслаева буряад хатарнуудые hайнаар гүйсэдхэнэ. Агитбригадын концертдэ Хэжэнгын хүгжэмэй хүүгэдэй hургуулиин багшанар З. Ц. Данзанова, Е. К. Тапханаева, О. Д. Баяртуева болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүүгэдэй hургуулиин багша Зоя Цыбановна Данзановагай гүйсэдхэhэн дуунууд ба хатарнууд ажалшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ агитбригада Хэжэнгын, «50 лет Октября», «Первомайский» совхозуудай хүдэлмэришэдые хангаhан байна. Монголой композитор Чойдогой «Хатадын бүжэгые» хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиин багшанар hонирхолтойгоор гүйсэдхөө. А. Андреевэй «Инагай дуун», З. Данзанова ба Е. Тапханаева хоёрой гүйсэдхэhэн монгол хатар, О. Баяртуевагай гүйсэдхэhэн Ж. Батуевай «Хатар» гэхэ мэтын номернуудые хүдөөгэй ажалшад халуунаар угтаа. Энэ агитбригадые Д. Балданов хүтэлбэрилнэ.

* * *

hаяхана районой хонишодой суглаан Хэжэнгын совхозой культбазада үнгэргэгдөө. Эндэ хүдөөгэй ажалшадта зорюулhан концерт табигдажа, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическа театрай артистнууд хабаадалсаа. Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Ц. Уладзева, Л. Егорова, Л. Дугарова, Буряадай АССР-эй габьяата артист Ч. Гуруев, артист С. Хажизов гэгшэд А. Ангархаевай «Аршаанда болоhон найр» гэhэн зүжэгhөө хэhэг харуулаа, hайхан дуу, шүлэгүүдые хүдөөгэй ажалшадта бэлэглээ.

Б. ДЫМБРЫЛОВА.

Байгша оной июлиин 2-hоо Улаан-Үдэ хотодо Сибириин хуушанай театрнуудай нэгэн — Эрхүүгэй Н. П. Охлопковой нэрэмжэтэ драматическа театр гастролёо эхилхэнь. Буряадай оперо болон баледэй театрта хорин гаран зүжэгөө табижа, харагшадые hонирхуулха зорилготойбди. Уридшалан биледнүүдые худалдалга эмхидхэгдэнхэй.

Театр тухай тобшо тэдыгээр хөөрэбэл нимэ. Манай театр 1851 ондо байгуулагдажа, зохёохы ажалаа эхилhэн. Ангар мүрэнэй эрьедэ түбхинэhэн хуушанай энэ байшан соо элитэ мэдээжэ артистнууд М. Савина, В. Комиссаржевская, К. Варламов, Б. Орленев гэгшэд гол рольнуудые наадаhан байха юм. Хоридохи зуун жэлэй эхеэр К. Марджанов М. Горькиин зохёолнуудые найруулан табижа алдаршаа hэн.

Уран хурса бэлигтэй байhан Н. П. Охлопковой нэрые театрнай дээрэ үргэжэ ябахые эрмэлзэдэг. РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Григорий Жезмер

ЗҮЖЭГҮҮДТЭЭ УРИНАБДИ

hүүлэй табан жэлэй туршада театрые хүтэлбэрилнэ. Тэрэ М. Шатровой «Синие кони на красной траве», Н. Погодинай «Аристократы», В. Розовой «Гнездо глухаря», А. Казанцевай «Старый дом» гэhэн зүжэгүүдые найруулан табла. Эдэ зүжэгүүд улаан-үдынхидтэ харуулагдаха юм. Тиихэдэ А. Вампиловай, В. Шукшинай, Э. Рязанов ба Э. Брагинский гэгшэдэй зохёолнуудаар найруулан табигдаhан зүжэгүүд олоной анхарал татаха аабза...

Июль hарын hүүл болотор үргэлжэлхэ гастрольнуудаймнай үедэ манда айлшалыт.

В. ЯНОВИЦКИЙ,
театрай директорэй орлогшо.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДААР...

Дуу, хатарай «Байгал» ансамбль зунайнгаа гастрольдо гараба. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хяагтын районуудай ажалшад ансамблиин артистнуудай уран бэлигтэй танилсажа эхилбэ. Тэдэнэр Крымэй, Украиннын, Молдавиин хото городуудаар ябахадаа харуулhан шэнэ программаяа республикынгаа хүдөө нютагай ажалшадта дурадхана. Россиин Федерациин арадай артистка Чимита Шэнюшкина, Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Шагжиев, Дарима Дугданова совет композиторнуудай, буряад болон монгол арадай дуунуудые гүйсэдхэнэ.

Буряадай филармониин «Баяр» гэжэ эстрадна бүлэг Загарайн районой тосхонуудта концерт табижа үргэлжэлhөөр.

Д. ГАРМАЕВ.

СПОРТ

БАРГАЖАНАЙХИД ИЛАБА

Эд хэрэглэмжын кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй зунай табадахи спартакиада үнгэргэгдэбэ. Республикымнай 16 районой, тодорхойлбол, Ахын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Баргажанай ба бусад районуудай 160 хүн энэндэ хабаадажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлhэн байна.

100 метрэй урилдаан, утые харайлга, 500 болон 1.000 метртэ урилдаан, мэргэн буудалга, граната шэдэлгэ, эстафетэ дамжуулгатай урилдаан спартакиадын программада оробо.

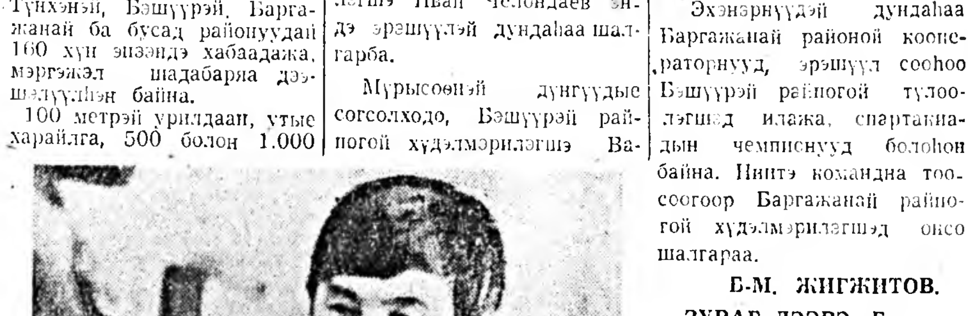
100 метртэ урилдаан илангаяа hонирхолтой шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Тарбагатайн районой хүдэлмэрилэгшэ Надежда Ковалёва 13,6 секунда соо энэ зайе гаталжа, түрүү hуури эзэлээ. Хоринои районой түлөөлэгшэ Иван Челондаев эндэ эрэшүүлэй дундаhаа шалгарба.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, Бэшүүрэй районой хүдэлмэрилэгшэ Василий Родионов 24 очко абажа, спартакиадын чемпион болоо. Тарбагатайhаа ерэhэн Фёдор Кушнарев — хоёрдохи. Кабанскын эд хэрэглэмжын кооперациhаа Семён Орлов гурбадахи шанда хүртэбэ.

Тарбагатайн районой командаhаа Н. Ковалёва чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Бэшүүрэй районhоо Валентина Ефимова — хоёрдохи, Байгал-Худараhаа Ольга Снегирева гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй дундаhаа Баргажанай районой кооператорнууд, эрэшүүл сооhоо Бэшүүрэй районой түлөөлэгшэд илажа, спартакиадын чемпионууд болоhон байна. Нийтэ командна тоосоогоор Баргажанай районой хүдэлмэрилэгшэд онсо шалгараа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай райпотребсоюзай командын түлөөлэгшэдэ эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй табадахи спартакиадын дамжуулгын кубок барюулагдаба.

М. СУТУРИНАЙ фото.

Н. БАРАНОВАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

Дааамаар «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн Молдавиин ССР-эй Бендеры хотодо боложо дүүрэбэ. Манай республика дотор даам наадые хүгжөөлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг тренер Ф. Завелинскиин хүмүүжүүлhэн ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Николай Баранов энэндэ хабаадахадаа, амжалта түйлаа.

Мүрысөөн швейцарска гүйлгаар 10 тураар үнгэргэгдөө. Н. Баранов түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаhан 44 даамшадай дундаhаа арбадахи hуури эзэлбэ. Тэрэ зургаан очко абаа. Николай спортын хэдэн мастернуудые, тэрэ тоодо ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэhэн Хамелисые шүүhэн байха юм. Тиигэжэ нютагаймнай хүбүүн даамаар спортын мастерай норматив хоёрдохёо дүүргэбэ. Энэнь республикымнай чемпионой шэнэ амжалта болоно бшуу.

Р. СЛЯХОВ.

ЭДИРШҮҮЛ САГААЛСА ДЭЭРЭ

Республикын Гэгээрэлэй министерствын hургуулинуудай дунда hур харбалгаар мүрысөөн боложо, 21 басагад, 15 хүбүүд тэрээндэ хабаадан, мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлhэн байна.

Хурамхаанай хүүгэдэй спортын hургуулиин hурагшад энэ ехэ амжалта түйлаба. Жэшээнь, энэ hургуулиин hурагша Цыденжаб Орбодоев М-2 упражненеэр харбахадаа, 1085 очко абажа, республикын чемпион болобо. Железнодорожно районой түлөөлэгшэ Герман Хагдыров — хоёрдохи, Советскэ районhоо Владимир Забонов гурбадахи hуури эзэлээ.

Железнодорожно районой харбагша Елена Мальканова басагадай дундаhаа эрхимлэбэ. Хурамхаанhаа ерэhэн Майя Малханова — хоёрдохи, Баргажанай районой суглуулагдамал командын гэшүүн Лилия Молонова гурбадахи hууринда гараба.

Хурамхаанай районой спортсменүүд командаараа илажа, Буряадай АССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дамжуулгын кубогаар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан байна. Железнодорожно районой түлөөлэгшэд — хоёрдохи, харин Советскэ районой хүүгэдэй спортын hургуулиин hурагшад хүндэлэлэй табсангай гурбадахи шатада гараhан байха юм.

А. ГАРМАЕВ,
СССР-эй спортын мастер.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай июлиин 13-да үнгэргэгдэhэн 24-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень таахa спортлото»: 533.337 билет ороо.

Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (10 карточка) таагшад — 4.549 түхэриг, дүрбэн номер (783 карточка) таahан хүнүүд — 61 түхэриг, гурбан номер (16.687 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-haa 5-ень таахa спортлото»: 2.337.555 билет ороо.

Табан номер (1 карточка) таahан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1.013 карточка) таагшад — 208 түхэриг, гурбан номер (13.227 карточка) таahан хүнүүд 11 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 24-дэхи тиражай шүүбэринүүд июниин 24-hөө июлиин 24 болотор түлэгдэхэ. (ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө» — тобшо мэдээсэлнүүд, корреспонденцинүүд. «Урда жэлнүүдэйнгээ алдуу дутуунуудhаа тобшолол хэхэ» — Я. Николаевай статья. «Эсэгэ оромнай баатарнуудаа алдаршуулна» — ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи хуудаhанда. «КПСС-эй райкомуудта» — корреспонденцинүүдэй суглуулбари. «БАМ». «Бэрхэшээлнүүдые дабан» — А. Кукинай статья. «Үргэн хэрэглэмжын эд бараа элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ». «Хамагай хабаадаха хэрэг» — Ю. Конышевой статья. «Түрэл орон доторнай» — ТАСС-ай мэдээсэлнүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда. «Философууд болон естествознани шэнжэлдэг эрдэмтэдэй холбоон тухай Ленинэй хараа бодол бэелүүлэгдэнэ» — В. Мантатовай статья. «Экспонадууд гэршэлнэ» — ТАСС-ай материал. «Хилын саанаhаа» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «hурагшадай зунай амаралта». «Үйлсэнүүд ба харгынуудаар ябаха дүрим hайн мэдэхэ» — С. Андрусенкын статья. Спорт. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05—«Рафферти» (3-дахи сери). 11.15—Ю. Нагибин. «Уран зохёолойнь хуудаhануудаар». 12.05—Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ hонин. 15.35—«Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилhээр 40 жэлэй ойдо». Баримтата фильмүүдэй программа. 16.35—«Шатарай hургуули».

Улаан-Үдэ. 17.05—«Саяан»— хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 17.35 — Баримтата фильм. 17.55—«Байгал» программа.

«Орбита». 18.25—«Хани харилсаан»—телевизионно журнал. 18.55—«Аймшагтай, боро үнгэтэй, hаглагар үhэтэй» — мультфильм. 19.00—«Хүн ба хуули». 19.30 — Забhарлалга. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Ороной таряалан дээрэ». 20.10— Москвагай гүрэнэй консерваториин камерна оркестр наадаха. 20.20 — «Ангуушад» — телевизионно зүжэг». 22.00 — «Время». 22.35 — «Замбуулинай замдахи стадион». 23.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.20 — «Хари гүрэнүүдэй эстрадын аялганууд».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «Огни на реке» — уран hайханай фильм. 14.15 — О. Гончар. «Уран зохёолойнь хуудаhануудаар». 14.45 Флярковский. «Наранай туяа» гэжэ кантата. 15.10 — «Ажабайдалай замда гаргаха үнэмшэлгэ». 15.45 — «Уран шүлэг».

Улаан-Үдэ. 17.00 — Хүгжэмтэ антракт.

«Орбита». 17.05 — Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Югославиин коммунистнуудай Союзай хоорондын декларацида гарай табигдаhаар 25 жэлэй ойе угтуулан. Гоце Делчевэй нэрэмжэтэ дуунай ба хатарай ансамблиин концерт (СФРЮ). 17.55 — «Зарницын» замаар.

Улаан-Үдэ. 18.25 — «Танилсалга» — гэhэн дамжуулга. 18.55 — «Намтай хабаяа туршаха шадалтание бэдэрнэб» — баримтата фильм. 19.25— Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт.

«Орбита». 20.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!», «А н т о ш к а» — мультфильм. 21.15 — Морин спортоор СССР-эй чемпионат. Минскhээ дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.35 — «Старые друзья». — телевизионно уран hайханай фильм (1-дэхи ба 2 дохи сери).

РАССКАЗ

Г. ДАШАБЫЛОВ

ШЭНЭ ГЭРЭЙ НААДАН

(Түгэсхэл. Эхиниинь июниин 18-най номерто).

— Удаадахи наадан!—гэжэ гэрэй эзэн шангаар соносхобо.

Баhа юугээ энэмнай hанабаб гэжэ хүнүүдэй хүлеэhээр байтар, Зурбаанов гээшэмнай амба сарай юм гү, али томо бодо үхэрэй юм гү—юрэдөөл утаhаа ута, бүдүүнhээ бүдүүн hээр гаргажал асарба.

Малай hээр шаахые, тамир хүсэеэ, эршээ туршадаг ёhые хүнүүд бултадаа шахуу мэдэхэ байба. Хүдэр шамбай хүбүүдшье хүхижэ, илгаран шалгарха тухайгаа досоогоо бүтүүхэн бодомжолжо, тэрэ hээрые шаажа эхилбэд. Зариманиинь hур бүхэ гартаа оробогоод туршана. Нүгөөдүүлынь арhан бээлэй гартаа барьяад, томо hээр шаана. Теэд тэрэ hээрынь хухаржа юрэдөө үгэнэгүй.

— Ямар бүхэ яhан гээшэб! —гэжэ заримашуул янгархалдана.

— Энээндэш дүрэ хэрэгтэй юм даа,—hаhажаал Дугар тэндэhээ мэдээрхэнэ.—Хүсэн байнал гэжэ хэдышье сохёо hааш, энэтнай хухархагүйл!

— Өөрөө туршагты! Хэлэхэдэ бэлэн!—гэлдэбэ хүбүүд.

—Залуудаа яhала туршагдаhан юм даа. Мүнөө тамир эршэ hалагдаа,—гэжэ Дугар бээ голоно.

— Үзэгты туршаад,—гэлдэбэ хүнүүд.

—Урдань иимэ hээрыеш хухалаагүй хүн мүнгэ табидаг байгаа юм. Энэмнай хайшаа юм?—гэжэ Дугар Найдан тээшэ хараба.

— Одоол үгы!—гэжэ Зурбаанов мэгдэбэ.—Эндэ боосоо хэнэ бэшэбди. Хухалhан хүндэ барюулагдаха шан бэлдээтэй.

Үнөөхи Дугарнай урматай болижо, нимгэн пумаажан пулаад Дулмаhаа эрижэ абаад, hээрэйнгээ нарин үзүүрые гартаа бажууха, дээрэhээнь бүхэлэн оробобо. Тиигэhэн хойноо хэды дахин забдажа ерээд, зүүн гарайнгаа нюдаргаар шаажархиба. Теэд hээр хухарбагүй. Дугар хэды дахин шааба.

— Орхиё даа. Гараа хабдашаба! Болигдоол юм байна, —гэжэ Дугар уяhан пулаадаа задалжа, урмаяа хухарба хэбэртэй. —Мүнөөшье уруугаал ороhон саг ерээ ха юм даа. Энэ hээрhээ байтагай буруу, тугалай hээр хухалхамнай хэхирмой!

Тэндэ hууhан Санжи гэжэ үбгэжөөл hээр шаахые хараад, иимэ хөөрөө дэлгэнэ:

— Хүнүүд, hанаа гут? Сахьяа баянайхи гэжэ айл энэ Хотогорто hуудаг байгаа. Таанад юушье мэдэхэбтэ даа. Тэрэ айлайхин ухаангүй томо сарайнгаа hээрые сэбэрлээд, тархидахи хоёр далиинь тайража хаяад, сэргэдээ үлгөөд байдаг юм hэн. Ерэhэн, ошоhон айлшан бүхэн тэрэ hээрыень шаажа туршаха. Гурба дахин шааха гуримтай байгаа. Хухалаагүй haa, табиi сагаан табяад ошохо. Заатагүй. Тиигэ тиигэhээр hээршье хухалагдангүй, сарай өөрэйнь сэнтэй мүнгэн тэндэнь сугларшаhан гэдэг.

— Тэрэниинь хүн хухалаа юм гү?—гэжэ хэншьеб hонирхоно.

— Хухалаа ааб даа. Хухархагүй яhан гэжэ хаана байгаа юм? Мундуу мундуу хүсэтэй олон лэ хүбүүд тэрэ hээрыень шаажа туршаа юм гээбы. Заримашуул, мүнгэндэ хомхой хүнүүд гарайнгаа үбдэжэ хабдашатар шааха. Теэд үгыл даа, хүнүүд шааха. Теэд үгыл аад, үсы hэн. Сахьяа баян гээшэ hүүлэй hүүлдэ hээрээ хуряажа абахамнай, хухалха доробтой хүн энэ нютаг соомнай үгы байна гэжэ шалтажа, мүнгыень өөрөө эдеэн болгохоёо hанаа юм. Яахаб теэд? Тиигээл haa, тиигэхэ гүб даа. hээрэй эзэн ха юм. Тииhээршье байтар, Худанай голhоо ерэhэн нэгэ хүн тэрэ hээрыень шаахам гэжэ зүбшөөл эрибэ ха. Туранхай нарин бэетэй, танигдаагүй хүниие Сахьяа баян хүлhөөнь эхилжэ тархи хүрэтэрнь шэнжэлэн хараад:

— Хухалаагүй haa, табиха мүнгэтэй хүн гүш?—гэжэ бүдүүрхэбэ. Гурба дахин шаахаш. Хухалаагүй haa, таби сагаанhaa hалахаш. Харуула мүнгэеэ!

Тэрэ ерүүл хүн үбэр сооhоо пулаадтай юумэ гаргажа, тэрэнээ задалба ха. Тэндэнь оройл гансахан таби мүнгэн ялалзажа байба.

— Жаалда даа! — гэжэ Сахьяа шамарлаба.

— Туршаад үзэhүү, — гэжэ тэрэ хүниинь нэтэрбэ.

— Табин мүнгэншни гамтай бэшэ гү?

— Яахаб теэд! Хухалаа haa, эндэхи мүнгэ абана аабзаб.

— Яагаа бардам хүмши?! Шинии мүнгэн намда хайратай бэшэ. Турша!

Тэрэ туранхай хүниинь зантагар томо hээрыень сэргэhээ мулталан абажа, гартаа бүhэшье оёонгүй, бээлэйшье барингүй, хэды еды забдажа ерэhэн бэеэрээ шаажархиба. Тас гэhэн хуурай абяан гараад, тэгэндүүрээ хухаршаhан hээрэй яhан юундэшьеб шагтагалдаад байба. Тойроhон хүнүүдэй харан гэhэй, hээрэй зантагар тархи нарихан туулган hудаhанда шагтагалдаад hэнжэлээбэ.

Сахьяа баян харатай хүн байгаа. Тэрэ hээрэйнгээ досоогуур нарихан нүхэ гаргаад, тэрээн руугаа хайлаhан туулга шудхаа бшуу. Гайхаhан гэлыhэн хүнүүд шуяялдаhан гэхэ. Яахаяашье ядаhан Сахьяа сарай сэндэ хүрэмөөр суглараhан мүнгыень тэрэ хүндэ түргэхэн үгөөд, хүнүүдтэ зарлажа бү ябаарай гэhэн юм гэдэг. Энэ hээрнай баhа тиимэ бүхэ байба гү?

— Туулга шудхаагүй юм аабза? — гэжэ гараа хабдашаhан Балбар тэндэhээ бүр-бар гэбэ.

— Юу хэлээ гээшэбта?! Намайе гомдохоожо байнат! — гээд, Найдан ухаа алдаба. — Үбэлhөө хойшо хадагалhан hээрнил!

— Би шамда хэлээ hэн гү бии! — гэжэ Дулма hамганиинь үбгэеэ зэмэлбэ. — Үглөөгүүр эдэнэйш гарнууд бү ри ехээр хабдаха. Заримашуул шалтаад, ажалдаашье гарахагүйдөө болохол!

— Болиит даа, Дулма абгай, — гэжэ тэрэниие Балбар номгоруулба.

Ямаршье нааданда хабаадаагүй, даруу номгон hуухан Дандар тракторист hууриhaa бодобо.

— Минии туршаа haa. болохо юм гү? — Тэрэнэй бүдүүн абяан хүнды сорьоор дуугарhан гү, али хооhон боошхо руу хэдэн үгэнүүдые хэлэhэн мэтээр хүнхинэбэ.

— Болоно ааб даа! Юу hураа гээшэбши? — гэжэ гэрэй эзэн олзуурхаба.

Мачтагар томо бэетэй, олон үгэгүй Дандар hээр гартаа абажа, яаралгүйхэн шэнжэбэ, электрын гэрэлэй урда барьяад, хаража үзэбэ.

— Туулга шудхаагүй юм аабза гэжэ шалгана гүш?—Хүнүүд Дугарай инигэжэ асуухада, дарья табилдан энеэлдэшэбэ.

Дандар тэрэ энеэдые тоо бошьегүй хэбэртэй. hээрэй үзүүрые баруун гартаа бажууба.

Дандаршье далайжа далайжа, хоёр гараа сахилгаан түргэнөөр бэеынгээ урда ууланзуулжархиба. Тос гэhэн бонихон абяан гараад, hээрэй томо тархи хиидэн ошожо, тугалрай жоржогоноhон Долгорой аман дээрэ буушаба.

Тэрэ эхэнэр айhандаа, үбдэhэндөө:

— Абытөө, алабал! — гэжэ гэрээр дүүрэн шашхаба.

Шэнэ гэрэй нааданда суглараагшад унажа бодожо байгаад энеэлдэшэбэ.

Долгор эшэhэндээ нюураа хэхэ газараа оложо ядан, үүдэн тээшэ харайба.

— Дандар, байлгыш энэ Долгороо! — гэжэ Балбар хашхарба.

Юунэйшье болоhые хүсэд ойлгоогүй Дандар hээрэйнгээ хухархайе барьяад, тээлмэрдэнгеэр зогсобо.

Гэрэй эзэн тэрээндэ гүйжэ ошоод, зузаан гэгшын ном hарбайба:

— Бэрхэш! Буряадаймнай суута эпос «Абай Гэсэрые» шамда бэлэглэнэб.

Суглараагшад баярлаhандаа альга ташабад. Шамбай дорюун трактористые хүнүүд магтана, хүшэтэйл хүбүүн байна даа гэжэ хэлэ амаа шомшорно.

Шэнэ гэрэй нааданшье саашаа үргэлжэлhөөр. Ханын захаар hандалинууд табигдаба. Тэдээн дээгүүр хүнүүд жэрылдэн hууба. Найданай hамган Дулма гартахи алтан бэhэлигээ ходоро татан абажа, альганuудаа хабсаран табиhан хүнүүдэй урдуур ябажа, тэрээ руунь бэhэлигээ хэhэншүү болоно. hүүлэй hүүлдэ хэнэйшьеб гарта алтан бэhэлиг оробо хэбэртэй.

Дулма гэрэйнгээ тэг дунда зогсоод, баяртай нюдеер баранние шэртэн харана:

— Тэрэ бэhэлиг абаhан хүн эндэ гаража дуу дуулаха зэргэтэй.

Суглараагшад hэр-мэр гэлдэн, хэндэмнай бэhэлиг ороо гээшэб гэжэ таамагшалан hуунад. Аалиханаар хоорондоо шэбэнэлдэнэ, бэе бэеhээ асуулсана.

— Шамда тудаа гү?

— Үгыл.

— Шамда яагааб?

— Үгы гэнэ бэшэ гүб!

Дулма түр зуура абяагүй зогсоод:

— Алтан, гар! — гэжэ захирба.

Нютаг соогоо дууша гэлсүүлhэн, уран hайханай бүлгэмдэ жэл бүхэндэ эдэбхитэй хабаададаг, тэрээгээрээ Москва ошожо ерэhэн Дэмшэгмаа hуурихаа бодожо, гэрэй тэгэндэ ошобо. Гэрэй ханаар hуугшад

— Зүб, зүб даа!

— Дулма абгаймнай хэндэ алта хэхэеэ hайн мэдэнэл!

— Дэмшэгмаа, нэгэ дуу дуулажа бидэнээ баясуулыш!

— Үнинэйшье шамайгаа шагнаагүйбди. Город хотоор дуулана гэлсэгшэ.

Дэмшэгмаа дуу дуулажа hураhан. Хэнhээшье эшэнэгүй. Соёлой томо ордоной гү, али клубай зал руу хараhач мэтээр хоёр гараа урдаа хабсаран барьяад дуулажа эхилбэ.

Уужамхан Мозоймнай
аршаантайл юм,
Уулынгаа хормойhоо
харьялдаг юм.
Ушарhан хайратай
нүхэртэйл хүм,
Ухаанхан зүрхэндэм
гансахан юм.

Ирагуу дуунай аялга гэрээр дүүрэн соностон, аглаг талын сэлгеэ агаарта, дэлюун үргэн сэнхиртэ ханхинана хэбэртэй. Эхэнэрэй хоолой ямаршьеб хүжэр мүнгэн жэмбүүрэй дуугарhан мэтээр жингана. Тэндэ hуугшад бултадаа бодолгото болон уруугаа хараад hуушанхай.

Дуунай дүүрэхэлээр, тэдэнэр гэнтэ hэриhэндэл болоожо, «үшөө, үшөө» гэлдэбэ. Дэмшэгмаа арсабагүй. Монгол дуу дарууханаар татаба:

Тонгос, тонгос, тонгос
хийгээд,
Тойрон, тойрон эргэлдээд,
Дуулж бүжиглээд баясх юм
Холд оржээ миний хүү.

Энэ дууданьшье хүнүүд, илангаяа эхэнэрнүүд баясажа, шангаар альга ташабад. Бултанай шарайда баярай толон бадарна. Шэнэ гэрэй нааданай урагшатай, эмхитэй hайнаар ябаhанда гэрэй эзэд баhашье урматайнууд хаш.

Алтан бэhэлиг дахин нюугдаба. Одоол мүнөө наhажаал Дугарай ээлжээн болобо. Тэрэ эшэнгеэр гараад:

— Би урданай нэгэ дуу дуулаад туршаhуу, —гэбэ.

— Тиигэгты, тиигэгты!

Дугар ёhотой дуушан мэтээр хүзүүгээ хэды дахин мушхан эрьелдүүлээд, саана холоhоо эхилбэ:

Тохомойн дүрбэн шэгшэгтэ
Тоhонхон хүлhэнэйнь
сармаатай.
Тонхон hанаашаар
болодоггүй
Тойрожол ерэдэг
юртэмсэ.

Шэнэ гэрэй нааданда хабаадагшадай олонхинь, илангаяа залуушуул энэ дууе урдань шагнаагүй байгаа бшуу. Тиимэhээ Дугар ахайн нэгэ бадаг дуулаад байхада, саашань үргэлжэлүүлhэй гэжэ hанаhан хэбэртэйгээр, тэрээ тээшэ гүйнгяар хараад hуубад. Дуушамнайшье урдаhайнгаа зээлэхэн даруу аялгын засагта абтаhан мэтэ болоожо, хоёр далитай шубуун шэнгеэр сэнхир хүхэ огторгой өөдэ дэгдэшэбэ хаш.

Эмээлэйм дүрбэн шэгшэгтэ
Эмингэйм хүлhэн
сармаатай.
Энээхэн hанаашаар
болодоггүй
Эрьежэл ерэдэг юртэмсэ.

Гэр соо аали номгон байдал оршобо. Углуура hууhан хэншьеб хүндеер hанаа алдаба:

— Ехэл сэсэн дуун байна даа!

— Тиимэ, тиимэ, — гэжэ тэрэниие Балбар дэмжэбэ.

...Оройхон болошобо. Нааданда суглараагшад таабаринуудые хэлсэжэ туршаба. Теэд тиимэ олон таабари мэдэхэ хүнүүдэй хоморшог дээрэhээ энэ нааданшье унтаржа эхилhэн гал мэтээр залирба.

Гэрэй эзэд, хажуудань хэдэн туhамарша басагад бии болоод, нүгөө хуушан гэр сооhоо эдеэ хоол, хониной шанаhан мяха, үрмэ зөөхэй зөөбэ. Газаахаа столнуудые оруулба.

Айлшад hүтэй ногоон сай ууджа, мяха, элдэб хоол сэдатараа эдибэ. Гашуун айраг уубад. Юуб гэхэдэ, үнинэй тэрэ нааданuудые наадаhaар сагай ошоhые, оройшье болоhые ойлгоогүй ха юм. Эдэ нааданuудай хүхюун аад, шунал татамаар байhание тэдэнэр бэе дээрээ үзөө.

Тиигэhээр айлшадшье урматайнууд болоожо, бүхы hониние хөөрэжэ, элдэб гайхалта ушарнууд тухай яриалдажа эхилбэ. Мүнөө үедэ Бумбэрсэг дэлхэй дээрэ ямар үйлэ хэрэгүүдэй болоожо байhые, замбуулинда ямар шэнэ космонавтнуудай дэгдэhые, Улаан-Үдын ногоон базаар дээрэ мяханай бии үгые, хэнэй хүбүүнэй hамга абаhые, ямар түрэ найр хэhые мартангүй хөөрэлдэбэд. Амиды мэндэ ажаhууажа байхада, илангаяа наадан зугаада hууxада, боро юрьеэнэй хөөрэлдөөн, ярилдаан хэзээдэшье хомоододоггүй hэмнай.

Айлшадаа хүүдэжэ тухашарhан, улаахан болошоhон Дулма бодожо:

— Манай Найданай нэгэ hобинтойе таанад, нютагайхид, яhала тухайлжа мэдэжэ байгаа зон аабза. Энэ нажараарнь намайе зобоогоол!—гээд бүхы сэхэеэ табижархиба. — Үшөө хажуугаарнь өөрөөшье туляа бэшэ гү? Хониной шагай олохо гээшэмнай үнөөхи шубуунай hү олоhонhоо долоон доро байгаа бшуу.

— Зай, зай, хүрөө! — гэжэ тэрэниие Найдан хорибо. — Нүхэдүүд, таралган дээрээ хуушан ёохороо hайса наадажархие!

...Тиигэжэ ёохор наадан бүри оройхон болотор шэнэ гэрэй шалын хахинатар хүхинөө hэн.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76 отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлении — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.

Н-04435. Заказ 141. Индекс 5901.